

**STRATEGIJA UPRAVLJANJA I ZAŠTITE KARLOVAČKIH RIJEKA
-prijedlog nacrtu strategije-**

SADRŽAJ

Zahvala

Skraćenice

SAŽETAK

➤ UVOD

1.1 O projektu i projektnom zadatku

1.2 Metodologija

1.3 Kratko o održivosti i održivom razvoju

Važnost eko-sustava rijeka (uključujući bioraznolikost, društvo i zajednicu)

1.4.1 Prostorna obilježja

1.4.2 Prirodna i kulturna vrijednost i obilježja

1.4.3 Demografska obilježja

1.5 Ekonomska važnost i doprinos rijeka razvoju gospodarstva

1.5.1 Energetska obilježja i potencijal

1.5.2 Infrastruktura

1.5.3 Gospodarstvo

2. STEEP

(kratko o metodologiji)

2.1 Okvir razvojnih politika i zakonsko-regulatorni okvir

2.3 Gospodarski okvir

2.4 Socio-ekonomski okvir

2.5 Okolišni okvir

2.6 Tehnološki okvir

2.7 Zaključci analize

3. SWOT ANALIZA

(kratko o metodologiji)

3.1 Rezultati analize

4. VIZIJA

5 KLJUČNI ZAKLJUČCI I CILJEVI

5.1 Cilj 1

5.2 Cilj 2

5.3 Cilj 3

6 MJERE

6.1 Mjere za Cilj 1

6.2 Mjere za Cilj 2

7. Sustav nadgledanja i izvješćivanje

(odgovornost nadgledanja, izvješćivanja o napretku, prvi datum revizije)

8. PROJEKTNE IDEJE

DODACI

UVOD

Somovi u kadi. To je moja prva asocijacija kad se spomene rijeka Kupa. Pomalo smiješno, ali... podsjeća na vremena kad smo se svakodnevno vozili u čamcu, na vremena kad sam se dolje, na obali, igrala kamenčićima dok je djed bacao udicu. Podsjeća na vremena kad smo doista živjeli s našim rijekama. Ta vremena nisu bila baš tako davno.

Pa što se dogodilo, zašto je taj lijep suživot sve teže pronaći, ili barem prepoznati? Ne znam može li se reći da je svemu kriv rat, ali sasvim sigurno posljednjih dvadeset godina dogodio se niz okolnosti zbog kojih smo obuzeti vlastitom egzistencijom zanemarili koliko je važno sustavno brinuti o našem gradu i njegovu (i našem) okolišu. Karlovac je lijep i po mnogočemu osobit grad. Pamti datum svog rođenja, tlocrta je šestokrake zvijezde, leži na četiri rijeke, od kojih dvije prolaze centrom grada, kroz svoju je povijest bio dom mnogim poznatim umjetnicima, znanstvenicima, istraživačima, imao prvi kinematograf, prednjačio u planiranju i održavanju gradskih parkova, itd, itd... puno je toga Karlovac bio i još uvijek je, ili bi možda bilo prikladnije reći - još uvijek bi mogao biti.

Sjećam se da su nam u školi neprestano ponavljali Karlovac - industrijski grad. I na to smo bili ponosni. Grad u kojem smo živjeli doprinosio je kvaliteti života u zemlji. Pa iako sam odrasla u industrijskom gradu, ne mogu reći da je moje djetinjstvo provedeno u sivilu i smogu. Naprotiv. Moje je djetinjstvo u koloru. U koloru, gotovo sve, čak i oni somovi u kadi. Odlasci u kina, kupanja na Korani, drijemanje pod vrbom na gradskom, , pamtim brojna događanja i proslave u Šancu, sajam cvijeća u Perivoju, Dane Piva na Trgu, pamtim bezbrojne vožnje u našem čamcu, sanjkanja, šetnje, Kupu s mosta, na putu do našeg vrta, pamtim i nas onakve, u koloru.

Možda nostalgija i jest pomalo patetična. Ali, slika našeg grada definitivno se promijenila. I to ne na bolje. Puno je toga nekako sivo. A tome nije kriva industrija. Jer, gotovo da je i nema. Mali dućani nestaju, veliki trgovački lanci dolaze jedan za drugim, grad smo bez kina, Zvijezda je opustjela, nezaposlenih je sve više, a na rijekama... sve manje čamaca, sve manje ljudi.

...

U Eko Panu vjerojatno ne gledamo svi jednako na sadašnjost. No, uglavnom svi u Eko Panu pripadamo generaciji koja dijeli gore navedene uspomene. Velikim dijelom su upravo te uspomene doprinijele tome da prije dvije i pol godine počnemo razmišljati o projektu kojim ćemo pokušati utjecati na budućnost naših rijeka. Karlovačke rijeke možda ne mogu biti jedini nositelj napretka ovog grada, ali svakako uvelike tom napretku mogu doprinijeti. Prvenstveno o svima nama, stanovnicima, a time i najvećim korisnicima, ovisi u kojoj će mjeri i na koje načine rijeke sudjelovati u popravljaju slike našeg grada. Inicijative postoje, neke od njih već su i zaživjele - od uređenog i registriranog Foginovog kupališta, preko velikog projekta ISPA-e do malih projekata uređenja parkova i cvjetnjaka, organizacije događanja i festivala, koji će nekim novim generacijama zasigurno podariti njihove uspomene, a nama nadograditi naše. Ono što još uvijek nedostaje je dugoročna i provediva vizija razvoja Karlovca te sustavna i održiva briga o našem okolišu, osobito o rijekama. Sudjelovati u tome trebali bismo se osjećati pozvanima svi, jer voljeti Karlovac biti će lakše ako i grad i mi budemo - U KOLORU.

Ivana Francišković, voditeljica projekta

...

O PROJEKTU I PROJEKTNOM ZADATKU

U jesen **2009.** godine udruga **Eko Pan** prijavila je projekt "**Upravljanje i zaštita karlovačkih rijeka**" ("Karlovac Rivers Management and Preservation") na natječaj „Developing capacities of CSOs for systematic monitoring and advocacy of sustainable development policies and integrated approaches to waste and water management, transport, regional development, sustainable use of natural resources and environmental safety" (Europska komisija, program IPA, komponenta I). Bilo je to prvi put da se udruga javlja na takav veliki natječaj i iako nam šanse nisu bile velike, nadali smo se da će projekt biti prepoznat – ne samo stoga što bi udruga time dobila značajna financijska sredstva već i stoga što smo vjerovali da ovim projektom možemo doista doprinijeti našem gradu i njegovim rijekama.

Projekt je doista prepoznat te danas, više od dvije godine kasnije i nakon gotovo godine dana od početka projekta, ništa manje vjerujemo da ćemo ovim dokumentom uspjeti sudjelovati u stvaranju dobre budućnosti karlovačkih rijeka. A hoćemo li u tome uspjeti, ne ovisi samo o nama, već o nizu faktora, među kojima ulog sudjelovanja svih naših sugrađana, svakako zauzima važno mjesto. Ništa manje važno je i partnerstvo Grada Karlovca, čime dokument dobiva na snazi, a ukoliko bude uspješno realiziran, pokazati će da je uspješna suradnja između građana i predstavnika svih sektora – doista moguća.

UKRATKO O PROJEKTU:

Nositelj projekta: Ekološko društvo Pan - Karlovac

Partner projekta: Grad Karlovac

Trajanje: 14 mjeseci (1.ožujak 2011. – 31.travanj 2012.)

VRIJEDNOST PROJEKTA: 78725,25 eura

SREDSTVA EUROPSKE KOMISIJE: 74788,99 eura

SREDSTVA IZ GRADSKOG PRORAČUNA: 35 000 kuna

Cilj:

Pojačati učinkovitost organizacija civilnog društva u Karlovcu za sistematski monitoring i zagovaranje u svrhu osiguranja održivog razvoja i integriranog pristupa zaštiti rijeka kroz:

- a) razvoj i provedbu Strategije upravljanja i zaštite rijeka kroz multisektorski pristup
- b) osnivanje multisektorskog odbora za koordinaciju aktivnosti iz Strategije i monitoriranje provedbe akcijskih planova Strategije
- c) osnivanje Centra za vode pri Eko Panu u svrhu lakše provedbe Strategije

Ciljne skupine: Grad Karlovac, komunalna poduzeća, poduzeća za upravljanje vodnim resursima, udruge građana koje su aktivnostima i ciljevima vezane uz rijeke, turističke zajednice, institucije za zaštitu okoliša

Krajnji korisnici: građani Karlovca, posjetitelji, turisti, poduzetnici, udruge, klubovi

Od projekta „**Upravljanje i zaštita karlovačkih rijeka**“ očekujemo pokretanje promišljanja među građanima Karlovca, svim zainteresiranim institucijama, športskim klubovima, udrugama i turističkim organizacijama te drugim dionicima, oko sadržaja i strategije održivog iskorištavanja karlovačkih rijeka, s naglaskom na Kupu i Koranu u administrativnim granicama

grada Karlovca.

Ovaj projekt:

- direktno se nadovezuje na provedbu ISPA-e
- uključivanjem širokog kruga dionika daje Karlovčanima mogućnost očitovanja kakve rijeke i sadržaje na njima žele
- senzibilizirati će javnost za tematiku uređenja rijeka
- mijenja svijest građana našeg grada da su rijeke u centru grada „mrtvi kapital“
- otvoriti će vrata za brojne druge natječaje EU-a i stvoriti partnerske odnose
- putem ovog projekta možemo promovirati vrijednosti našeg grada u Hrvatskoj i šire

U tu svrhu želja nam je stvoriti koordinaciju dionika kojima je primarni interes razvoj riječnog turizma, razvoj poduzetništva koje se naslanja na naše rijeke te zaštitu rijeka kao apsolutnu stratešku prednost grada Karlovca.

PLANIRANE AKTIVNOSTI PROJEKTA:

Osnivanje Projektnog odbora (11 članova, sastanci na dvotjednoj razini; koordinacija projekta)

Stvaranje Baze relevantnih podataka o stanju karlovačkih rijeka

Anketa (obuhvatiti će javni, privatni i civilni sektor; ukupno 500 – 600 ispitanika)

Osnivanje 4 Tematska vijeća (radne skupine predstavnika različitih sektora, minimalno 2 cjelodnevna sastanka svakog vijeća, uz prisustvo facilitatora)

Izrada Strategije o upravljanju i zaštiti karlovačkih rijeka (javna rasprava o nacrtu Strategije, tisak Strategije, javno predstavljanje te predstavljanje Gradskom vijeću)

Osnivanje Centra za vode pri Eko Panu

Dosadašnji rezultati:

Osnovan Projektni odbor koji, osim predstavnika nositelja i partnera projekta čine predstavnici: Razvojne agencije Karlovačke županije, Turističke zajednice grada Karlovca, Javne ustanove "Natura viva", Vodovoda i kanalizacije, KŠR "Korana"... Svha je odobra pratiti razvoj projekta te sudjelovati u izradi Strategije.

Pokrenuta Baza podataka koja za sad obuhvaća više od stotinu dokumenata iz područja voda (zakoni, uredbe, pravilnici, strategije, studije, nacrti, istraživanja, novinski članci i sl). Baza podataka redovno će se aktualizirati, a dostupna je javno – na web stranicama Eko Pana. (popis dokumenata nalaziti će se na kraju Strategije)

Provedeno istraživanje javnog mnijenja o karlovačkim rijekama, u sklopu koje je ispitani 550 građana te više od 40 predstavnika privatnog sektora, mjesnih zajednica, gradskih četvrti, udruga i klubova (rezultati analize provedenog istraživanja nalaziti će se na kraju strategije)

Osnovana 4 Tematska vijeća, ili radne skupine (Razvoj turizma, rekreacijskog, društvenog i kulturnog života uz rijeke, Razvoj energetike i infrastrukture uz rijeke, Razvoj poljoprivrede i gospodarstva uz rijeke, Očuvanje biljnih i životinjskih vrsta rijeka i njihova okoliša), s ukupno više od 40 predstavnika iz različitih sektora, koji su zajedno pokušali utvrditi izraditi analizu postojećeg stanja te odrediti smjernice za izradu ove strategije

Tijekom projekta očekujemo da ćemo u suradnji s partnerima i suradnicima izraditi barem 3 konkretne projektne ideje, vezane uz razvoj turizma ili infrastrukturu, koje će biti aplicirane fondovima EU, te više projekata manjeg opsega sadržaja koji će biti poslani ministarstvima, Hrvatskim vodama, Fondu za zaštitu okoliša i drugim domaćim donatorima...

...

METODOLOGIJA

Donošenje razvojne i zaštitne strategije rijeka kompleksan je proces koji obuhvaća cijeli niz sudionika često suprotstavljenih interesa i pogleda na razvojnu dinamiku i ciljeve. Stoga smo tijekom provedbe ovog projekta nastojali okupiti što širi krug predstavnika različitih sektora, kako bismo dobili što jasniji uvid u probleme i potrebe u upravljanju i zaštiti rijeka.

Pitanje rijeka izuzetno je osjetljivo, osobito za naš grad. S jedne strane, postoji svijest o važnosti održavanja kvalitete naših rijeka, a s druge strane ponekad je doista teško tu svijest uskladiti s trendom rastućih potreba za energijom, infrastrukturom, hranom...

Tijekom dva mjeseca, koliko je trajao rad tematskih skupina unutar ovog projekta, pokušali smo procijeniti postojeće stanje te potražiti zajedničku viziju, pri tome nastojeći uključiti i podatke dobivene od građana koji su sudjelovali u istraživanju javnog mnijenja.

Svaka tematska skupina održala je dva cjelodnevna sastanka, izradila analize te odredila ciljeve i mjere za svoje područje. Pri tome je korištena STEEP metoda, koja se pokazala kao solidan izbor u određivanju glavnih čimbenika kao polaznih točki za daljnju raspravu o potrebnim ciljevima, mjerama te konačno – prioritetnim projektima.

Zajednička nit vodilja u radu svih skupina bila je orijentacija prema projektima koji potiču održiv razvoj.

Na temelju svih zaključaka izrađen je prijedlog Nacrta strategije, koji će se dalje razvijati prema svim dobivenim kritikama, prijedlozima i komentarima od strane struke i javnosti.

...

KRATKO O ODRŽIVOSTI I ODRŽIVOM RAZVOJU

Na početku tisućljeća, u kojem postaje sve jasnije da kriza nastala ljudskim utjecajem na prirodu i okoliš te iscrpljivanje prirodnih sirovina nije samo prolaznog karaktera, održivi razvoj postaje neizostavna paradigma raspravi samog razvoja na svim nivoima i u svim područjima ljudskog djelovanja.

Globalno, sve je veći broj ljudi na planeti – nedavno je i službeno rođen 7 milijardi stanovnik. Nadalje, sve veći broj ljudi teži dostizanju, tvz. zapadnjačkog standarda koji podrazumijeva visok nivo potrošnje. Svi navedeni, sveprisutni, trendovi rezultiraju istom posljedicom – povećanjem trošenja dobara, sirovina i energije od kojih mnogi dolaze iz neobnovljivih izvora što doslovno znači da postoji točka u vremenu njihovog krajnjeg iscrpljivanja i nestanka. Istovremeno, tehnološka rješenja ponovne uporabe i recikliranje otpada, koji istom tom potrošnjom nastaje, uvelike zaostaje u usporedbi s trendovima nastanka otpada.

Okoliš, na svoj način, uzvraća udarac – iako su brojne promjene u okolišu posljedica prirodnog životnog ciklusa planete, više nema dvojbi da su globalno zatopljenje te s njime povezane vremenske anomalije u većini slučajeva izravna posljedica sagorijevanja fosilnih goriva koji su pomoću čovjeka našli put iz podzemnih spremnika zemlje do atmosfere i tako stvorili nove uvjete u prirodi čije posljedice osjećamo sve više. Poplave, uragani, suše i ostali vremenski poremećaji također uzrokuju milijunske štete, stoga je upitno kolika je zapravo korist od pojedinih investicija ukoliko one

izazovu štetu koja višestruko nadmašuje koristi. Održivi razvoj, i to u svom jakom obliku, gdje su zadovoljeni zahtjevi i društvene i okolišne i ekonomske održivosti, trenutno je jedini odgovor čovjeka na posljedice dosadašnjeg, neodrživog, razvoja.

Održivi razvoj ima mnogo definicija. Vjerojatno najcitiranija od njih je ona Brundtlandske komisije (1987.) koja kaže: „Održivi razvoj je razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnje generacije, ne ugrožavajući pritom budućnost sljedećih generacija“ , međutim ne definira kako postići željeno stanje osobito u ekonomsko-političkom uređenju koji potiče globalni ekonomski neoliberalizam, koji se pak temelji na neprekidnom gospodarskom rastu za koji je potrebno trošiti sve više i više (neobnovljivih) resursa.

Ubrzani rast također ne dozvoljava da se dobije povratna informacija o korisnosti nekog dijela gospodarstva i sustava te njegovom utjecaju na ostale gospodarske grane, društvo i prirodu (kao temelj ljudskog zdravlja, ali i gospodarske aktivnosti) i tako se rizik od gospodarskih, okolišnih i društvenih šteta povećava.

Ekosustavi pružaju usluge gospodarstvu - doslovce ne postoji gospodarska grana koja ne ovisi o uslugama ekosustava. Na taj način gospodarstvo je, u određenom vremenskom roku, ovisno o dobrom funkcioniranju gospodarstva i stoga je presudno, za samo gospodarstvo, da minimizira utjecaj na okoliš, kako bi ga okoliš nadalje podržavao u proizvodnji. Tako na primjer, proizvodnja piva ovisi o dostupnoj kvalitetnoj vodi koju, ukoliko ne postoje mjere pročišćavanja, ta ista industrija ugrožava.

Iz svega proizlazi da je održivi razvoj, onaj razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnje generacije uz pravednu raspodjelu dobara i uz polaganiji i stabilan gospodarski rast koji dugoročno ne ugrožava društvo, okoliš ni prirodne resurse koji čine temelj ljudskog zdravlja i pokretanja gospodarstva.

Važno je napomenuti da održivi razvoj za Republiku Hrvatsku ne mora značiti trošak, već priliku da se razvije u stabilnu i uglednu ekonomiju koja poštuje i brine se o svojim komparativnim prednostima te da stvori gospodarsku neovisnost. Na primjer, dok je oko 40% električne energije na nacionalnom nivou proizvedeno iz obnovljivih izvora energije, za oko 60% RH ovisi o uvozu energije te je pri tome iskorištenost solarnih potencijala minimalna. Održivi razvoj, mjere održive potrošnje i proizvodnje te mjere poticanja zelenog gospodarstva može istovremeno potaknuti proizvodnju solarnih sustava domaćih proizvođača, udio obnovljivih izvora energije te istovremeno smanjiti potrošnju energije i tako ovisnost o stranim izvorima. Prednosti će se, nadalje u dokumentu, obrađivati tematski. Na našoj lokalnoj razini - možemo reći kako Karlovac ima velike mogućnosti daljnjeg razvoja upravo u smjeru održivosti. Izvanredan geopolitički položaj te bogatstvo kvalitetnom vodom i šumama, geotermalni potencijal te konačno, činjenica da smo grad srednje veličine, faktori su koji idu u prilog našoj održivoj budućnosti. Ukoliko narednih godina uspijemo sačuvati vode i tla, obnovimo proizvodnju te potaknemo razvoj onih djelatnosti koje istovremeno doprinose i kvaliteti okoliša i kvaliteti života, a uključuju savjesno korištenje resursa, potiču štednju, ponovnu upotrebu otpada te se orijentiraju na doprinos lokalnoj zajednici - dobra, održiva budućnost gotovo je zagarantirana. Stavimo li na stranu niz vanjskih (prirodnih, političkih, društvenih) faktora, doći ćemo do toga da je zapravo najsnažniji faktor u izboru i realizaciji ovakve budućnosti - upravo lokalna zajednica. A lokalna zajednica - to smo svi mi. Svi, koji ovaj grad odabiremo za svoj dom, svi mi imamo pravo i mogućnost odlučivanja o tome kakav će taj dom biti.

PREPOZNAVANJE VAŽNOSTI EKO-SUSTAVA RIJEKA (UKLJUČUJUĆI BIORAZNOLIKOST, DRUŠTVO I ZAJEDNICU)

od temeljne je važnosti održivog razvoja grada.

Znamo li koliko je važna naša uloga u opstanku eko-sustava rijeka, postati ćemo svjesniji od kolikog su značaja i najmanje promjene unutar tog eko-sustava. Kao grad koji leži na četiri rijeke, od njih se ne možemo niti ne smijemo udaljiti. Dio smo jednog živog sustava koji ovisi upravo o nama, a mi

ovisimo o njemu. Načini na koje odabiremo živjeti uz i sa našim rijekama, mogu povećati, ili smanjiti vrijednost eko-sustava. U svijetu, koji sve više oskudijeva resursima, kvalitetna voda postaje prava rijetkost. Prepoznamo li vrijednost naših rijeka, shvatiti ćemo koliko je veliko bogatstvo kojim smo okruženi. To bogatstvo je možda moguće izmjeriti brojkama i novcem, ali pravi pokazatelj njegove vrijednosti zapravo je u kvaliteti života svih stanovnika. Uspijemo li u budućnosti održati ravnotežu eko-sustava karlovačkih rijeka, uspjeti ćemo održati i sam grad.

...

STEEP

STEEP analiza predstavlja akronim za specifičnu metodu analize okruženja koja analizira političke, ekonomske, društvene, tehnološke i okolišne faktore (political, technological, environmental, economic, social) i predstavlja temelj strateškog planiranja. STEEP analiza proširena je verzija PEST analize te za razliku od nje uključuje okolišne čimbenike.

Dok SWOT analiza daje uvide u snage, slabosti, prilike i prijetnje, dakle, interne elemente, interne pokretačke snage i eksterne elemente – STEEP se bavi eksternim elementima – odnosno ograničenjima i uvjetima te daje okvir za sagledavanje situacije unutar koje je potrebno djelovati te temelje za okvir strateškog upravljanja. STEEP se može shvatiti i kao detaljnija razrada prilika i prijetnja.

Na primjer, EU smatra energetska učinkovitost trećim izvorom energije. Na tragu toga, moguće je izbjeći narušavanje bioraznolikosti i potencijalno velikog broja ekonomskih, socijalnih i okolišnih problema koje nastaju izgradnjom hidroelektrana kroz smanjenje potrošnje energije ulaganjem u energetska učinkovitost i štednju po projektima ESCO. Postojanje LEC tehnologije primjenjive u javnoj rasvjeti i ESCO modela financiranja daju nove mogućnosti uštedi energije umjesto izvršenja energetska investicija upitne isplativosti, a izvjesne štetnosti za okoliš.

Tablica XX. Rezultati izvršene STEEP analize za područje grada Karlovca s posebnim naglaskom na područje uz rijeke:

Politike i regulatorni okvir	Ekonomski čimbenici	Društveno-kulturni čimbenici	Tehnološki čimbenici	Okolišni čimbenici
Apsolutna mogućnost odlučivanja na državnoj razini. Odlučivanje na regionalnoj/lokalnoj razini s ograničenim utjecajem	Nedostatak poduzetničkog kadra i izvora financiranja za poduzetničke projekte	Širenje sadržaja i ponude Pad broja stanovnika u odnosu na predratno razdoblje	2 pročištača vode (Grad Karlovac i Karlovačka pivovara) Priključenje Duge Rese značajan faktor za čistoću rijeka i razvoj kupališnog turizma	Potreba za bazom podataka o flori i fauni Promjena ekosustava kao posljedica izgradnje hidroelektrana (Lešće)
Netransparentnost u upravljanju vodama	Ekonomska stagnacija nakon 2008	Ribolov i rekreacija		Prijetnja kanaliziranja rijeka
Nedostatak dijaloga među dionicima	Pad industrijske proizvodnje u poslijeratnom razdoblju	RŠC Korana kao potencijal Prepoznavan	70% stanovništva grada	Otpadne vode iz kućanstava, industrije, odlagališta utječu na eko-sustave i

Neusklađenost i suprotstavljeno st. raznih državnih strategija (energetske, turizma, upravljanja vodama i dr.)	Neizvršena obnova hotela Korana	je grada kao tradicionalno g kupališta i izletišta	priključeno na kanalizacijsku mrežu	bioraznolikost
Nedostatak kontinuiteta pri donošenju i provedbi raznih politika	Nezaposlenost i nedostatak novih radnih mjesta	Postojanje ribočuvara i vodočuvara - jačanje njihove uloge	Nepoznat utjecaj vojnog poligona Slunja na rijeku i ostale sastavnice okoliša	Nedostatna edukacija i informiranje
Provedba okolišnih politika	Postojeća industrija relativno stabilna	Pozitivan stav i emocionalna povezanost stanovništva s rijekama	Zaprašivanje pruge herbicidima,	Prisutnost alohtonih vrsta
RH potpisnik mnoštva međunarodnih konvencija, EU direktiva; velik broj nacionalnih zakona	Prisutne industrije koje ovise o vodi, odnosno njoj kvaliteti	Povećan broj oboljelih od malignih bolesti	Elektroenergetski potencijal (3 HE do 5MWA)	Dobra očuvanost prirodnog toka
Neopravdane investicije na rijekama pod krinkom pokretanja ulaganja	2 ribogojilišta u blizini grada	Suzdržanost/ sporost gospodarskog i javnog sektora da odgovore na društvene potrebe	Nemogućnost kupanja u blizini HE	Očuvana bioraznolikost
Raskorak u propisanim zakonskim normama u odnosu na provedbu	Veliki broj ribolovaca	Nepostojanje razvojnog plana Grada Karlovca	Suprotstavljene razvojne planove (turizam i energetika)	Dinamičan teren
Nedostatak vodopravnog inspektora za Karlovačku županiju	7 vodocrpilišta	Nedostatak poduzetničkog kadra i izvora financiranja za poduzetničke projekte	Dostupnost tehnoloških i ekonomskih rješenja za energetske uštede - ESCO	Zaprašivanje komaraca
Nedovoljan broj komunalnih redara te inspektora - poljoprivrednih, šumarskih, javnozdravstvenih...	Mali troškovi za preradu vode (samo kloriranje)	Pasivno građanstvo	Dostupnost tehnoloških i ekonomskih rješenja za uštede vode - WASCO	Dolazak/implementacija europske okvirne direktive o vodama
Nedostatak kontinuirane suradnje	Nema eksploatacije šljunka			Visoka kvaliteta voda
	Korana predstavlja ključni potencijal za razvoj kupališnog turizma			Kvalitetno tlo u blizini rijeka
	Dostupnost nacionalnih i europskih fondova			Propusno odlagalište otpada Ilovac koje se nalazi iznad podzemnih vodotokova
	Veliki broj gospodarskih zona, pojedine se nalaze uz rijeku			

koordinacije svih dionika razvoja i zaštite područja oko rijeka				
Slaba informiranost i uključenost građana u proces javne rasprave i odlučivanja				

REZULTATI ANALIZE:

STEEP analiza pokazala je da je **zakonodavstvo** jedno od ključnih pitanja upravljanja i zaštite karlovačkih rijeka. U posljednjih šest godina zakon o vodama mijenjao se 3 puta, zadnji puta po hitnom postupku prije raspuštanja šestog saziva sabora 2011. godine i to isključivo radi toga kako bi se omogućila eksploatacija šljunka na rijekama Sjeverne Hrvatske. Iako to, u ovom slučaju, ne utječe izravno na upravljanje karlovačkim rijekama, nesigurnost i nestabilnost zakonodavstva i politika upravljanja na nacionalnoj razini **onemogućava dugoročno planiranje i na lokalnoj razini. Stabilnost zakonodavstva** postavlja se kao važan uvjet provedbe strategija i akcijskih planova na lokalnim razinama. Važno je napomenuti kako već sada unutar zakona o zaštiti voda i okoliša postoji niz bitnih i korisnih alata koji sprječavaju neracionalno iskorištavanje, ili uništavanje prirodnih resursa, no ono za čim i nadalje ostaje potreba jest – stabilnost zakonodavstva.

Odlučivanje o politikama koje utječu na razvoj i zaštitu rijeka i područja oko rijeka također bi trebalo obuhvatiti veći broj dionika, poglavito onih koji žive s rijekama, uz rijeke i od rijeka. Na taj način ne bi došli u situaciju da grad na četiri rijeke nema niti jednog vodopravnog inspektora.

Ekonomski, radi se o **vrlo potentnom području** za razvoj **povrtlarstva i prehrambene industrije**, iako je to tek djelomično iskorišteno. Utjecaj gospodarskih aktivnosti na okoliš i rijeke u posljednja dva desetljeća znatno je opao ponajviše radi općeg pada aktivnosti, Ipak, postojeća bi industrija trebala sustavnije i aktivnije sudjelovati u projektima zaštite i uređenja okoliša grada.

Važniji demografski trendovi prate hrvatske trendove opadanja broja stanovnika na području županije te doseljavanje stanovništva iz ruralnih sredina u gradove, čega je posljedica - napuštanje i zapuštanje sela.

Okolišni čimbenici ukazuju na **relativno očuvan okoliš uz rijeke** te čiste rijeke koje se koriste kao resursna osnova u gospodarstvu i uslužnim industrijama. **Čista voda je najveći prirodni resurs Karlovca.** Izgradnjom jedinice za pročišćavanje voda koje obuhvaća Grad Karlovac i Duga Resu, riješit će se veliki dio negativnog utjecaja otpadnih voda iz kućanstava, međutim ostaje još otprilike 30% kućanstava u Karlovcu koje nisu priključene na javni sustav odvodnje i za koje se sumnja da utječu na kvalitetu rijeka u svojoj blizini (neadekvatnim održavanjem septičkih jama). Za kućanstva koja u skoro vrijeme neće imati mogućnost priključenja na odvodnju, potrebno je pronaći alternativna rješenja, poput mogućnosti obročnog plaćanja za održavanje i čišćenje septičkih jama, sklapanja ugovora s tvrtkom "Čistoća", koja bi održavala jame te uspostava kontinuiranog nadzora nad vlasnicima septičkih jama.

...

SWOT analiza

Preduvjet za ispravni odabir strategije je **analiza situacije** koju sagledavamo i želimo promijeniti. Jednostavno rečeno, SWOT analiza je sagledavanje čimbenika koji čine snage (prednosti), slabosti, prilike i prijetnje (eng. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) neke situacije ili plana. Pri tome, **snage i slabosti** predstavljaju sadašnje stanje koje je posljedica odluka i politika donošanih u prošlosti, **dok prilike i prijetnje** predstavljaju budućnost temeljenu na prošlosti i odlukama koje možemo donosimo u sadašnjosti.

Općenito, **snage** predstavljaju čimbenike unutarnjeg okoliša, odnosno situaciju unutar tvrtke, organizacije, ili u ovom slučaju, grada. To su područja, resursi (ljudski, materijalni, kadrovski i ostali) koji postoje već sad i predstavljaju pozitivnu bazu razvoja; profitabilnost postojećih industrija, prirodni resursi koji predstavljaju važnu ulaznu vrijednost za tvrtke, to su iskoristivi otpadi, postignuti rezultati, obrazovna struktura, infrastruktura i drugo.

Slabosti su razvojni elementi koji ograničavaju rast i daljnji razvoj, bilo da se radi o ograničenom ili nedostupnom prirodnom resursu, nepovoljnoj demografskoj i obrazovnoj strukturi, mentalitetu, nedostupnosti sredstava za pokretanje proizvodnje ili razvoj ili drugim ograničavajućim razvojnim čimbenicima.

Prilike i prijetnje predstavljaju vanjske čimbenike, čimbenike koji se nalaze van ingerencije ili područja utjecaja Grada (u kratkoročnom smislu). **Prilike** su resursi, ljudski kapaciteti, prirodni izvori, okolnosti, stanje na tržištu, komparativne prednosti, prisutna tehnologija, geopolitički položaj i drugi čimbenici koje Grad može iskoristiti za daljnji razvoj. Dok su prijetnje čimbenici van Grada, i njegovog utjecaja, koji mogu ugroziti njezin razvoj.

Razultat SWOTa je mogućnost osmišljavanja misije, vizije, odabira područja aktivnosti (geografskog i tematskog), definiranje ciljeva te definiranje dijela programa, mjera i politika koje doprinose ispunjavanju ciljeva (drugi dio definira STEEP analiza).

Rezultati SWOT analize područja Grada Karlovca vezanog za rijeke:

	Pomaže u postizanju cilja	Šteti postizanju cilja
Unutarnje osobine sustava/područja	Snage	Slabosti
	Bogatstvo tekućicama i stajaćicama Geopolitički položaj Dobra prometna povezanost Tradicija života na/s rijekama Čiste rijeke Izgradnja pročistača Brend grada – grad na 4 rijeke Bogatstvo flore i faune Položaj rijeka u odnosu na centar grada Prisutnost ribolovaca Kupališni turizam Postojeći športsko-rekreacijski sadržaji Opća kvaliteta života Prihod od turizma na rijekama Emocionalna povezanost	Planovi izgradnje velikih hidrocentrala Planovi izgradnje malih hidrocentrala bez adekvatne procjene utjecaja na okoliš, izračuna oportunitetnog troška i analize troška i dobitka Utjecaj područja bez nadzora na kvalitetu tla i vode (Slunjski vojni poligon) Utjecaj odlagališta Ilovca na kvalitetu vode (teški metali) Nedovoljna promocija rijeka Nedovoljna promocija gospodarskog potencijala rijeka Nedostatno/neadekvatno urbano i prostorno planiranje Neriješeno pitanje hotela Korana

	građana s rijekama	Trenutno nepostojanje strategije razvoja grada Nepostojanje putokaza za gradske rijeke i kupališta Neadekvatno zbrinjavanje otpadnih voda iz kućanstava
Vanjske osobine - osobine okoline	Prilike	Prijetnje
	<p>Postojanje latentne potražnje za kupališnim turizmom Potražnja za ribolovnim turizmom Razvoj rekreativnog turizma (npr. biciklističke staze uz rijeke i vožnja čamcima) Razvijanje kulturnog turizma (filmski i kazališni festivali, koncerti, eko-festivali) Gastronomski turizam Održivo iskorištavanje resursa (pitka voda, šuma, pejzaž)</p> <p>Mogućnost ulaska u nova tržišta (u turizmu) Dobivanje sredstava iz pretpristupnih i fondova EU (nakon lipnja 2013.) Potencijal geotermalnih izvora Potencijal uređenja novih gradskih kupališta</p>	<p>Neselektivan razvoj industrije Zakonska regulativa: česte izmjene,, neinformiranost, nesuradnja zakonodavca s dionicima Infrastruktura: nove hidroelektrane, cestovna i željeznička infrastruktura Neadekvatno planiranje željezničkih trasa (nizinska pruga) Praćenje novih potrošačkih trendova Krivolov (lov i ribolov) Razvoj konkurentnih kupališta (kupališta Brig i Zvečaj, Rastoke, toplica Lešće i Topusko) Izgradnja novih stambenih četvrti u blizini rijeke Nekontrolirani razvoj Jednosmjerna komunikacija zakonodavca u smislu zaštite rijeka i razvoja Nepoštivanje načela predostrožnosti (priznavanje zastarjele ili nepotpune projektne dokumentacije) Neadekvatno informiranje javnosti Pojava alohtonih vrsta Neadekvatno razvojno planiranje i nepostojanje prioriteta (izgradnja cestovnog čvorišta na zemljištu idealnom za razvoj turizma) Ne očekuju se pojavljivanje novih izvori financiranja Provedena općenita deregulacija i smanjivanje standarda koja šteti zaštiti rijeka Neuređenost tržišta</p>

Analiza je pokazala da većina sudionika smatra čistu prirodu i rijeke razvojnim adutom grada te se slažu da su glavni razvojni pravci razvitak turizma uz rijeke, uz revitalizaciju obrtništva, pogotovo u Zvijezdi. Sudionici se slažu da obnova industrije također treba biti dio zajedničke strategije Grada i Županije, ali da se ona treba premjestiti iz centra grada te sa obala rijeka ukoliko je to moguće. Ukoliko takav dogovor ne može biti postignut, tada je aktivnostima koje mogu ugroziti ekosustave i kvalitetu voda potrebna česta inspekcijska kontrola, bilo da se radi o obradi metala, prehrambenoj industriji ili obradi otpada, poglavito ukoliko nisu obveznice ishodovanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša ili nosioci ISO 14001 certifikata.

...

VIZIJA

Iz SWOT analize dionika proizašla je slijedeća vizija Grada Karlovca kao njegova održiva inačica:

Grad koji u svojim razvojnim ciljevima prepoznaje i poštuje važnost prirodnih i povijesnih resursa kojima je okružen te ih pažljivo koristi u osmišljavanju atraktivnih, modernih i dinamičnih sadržaja za sve generacije, istovremeno pružajući svojim stanovnicima uvjete za kvalitetan i zdrav život, razvoj poduzetništva i aktivne zajednice.

HORIZONTALNI CILJEVI

Horizontalni ciljevi zajednički su svim područjima razvitka, zaštite i međudjelovanja dionika i ostalih čimbenika koji čine prostor i sadržaj grada.

Ispunjenje horizontalnih ciljeva također predstavlja preduvjet ostvarenja vizije te lakše i kvalitetnije ispunjavanje sektorskih, specifičnih ciljeva. Horizontalni ciljevi predstavljaju izravan odgovor na probleme i izazove zajedničke svim područjima razvitka i zaštite.

Osim što predstavljaju i zasebne ciljeve, ovi ciljevi trebali bi biti dio načela i provedbe strateških i pojedinačnih ciljeva.

Kao zasebni ciljevi, ovi ciljevi trebali bi se financirati iz fondova Europske unije kao projekti koje inicira i provodi Grad Karlovac, odnosno tijela Gradske uprave.

Horizontalni cilj 1.

Osnaživanje suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora

Analize i intervjui s dionicima ukazale su na to da u svim sektorima postoji potreba za boljom suradnjom i informiranjem dionika, poglavito Gradske uprave, nevladinog sektora, gospodarskih subjekata pa i samih građana.

Horizontalni cilj 2.

► Očuvanje vrijednosti kulturnog krajobraza kao prioritet u svim razvojnim planovima

Krajobraz Grada jedno je od njegovih najvećih snaga, odnosno razvojnih čimbenika osobito imajući na umu da je razvoj turizma strateško područje razvitka.

Horizontalni cilj 3.

➤ Povećanje sudjelovanja javnosti u javnim raspravama i u idejnoj fazi

Dosadašnja praksa održavanja javnih rasprava o projektima ili planovima Gradskog poglavarstva uglavnom se odvijala u trenutku kada su projekti bili završeni ili u završnoj fazi što je davalo dojam široj javnosti da je javna rasprava informativnog karaktera, a ne čin uvažavanja mišljenja javnosti. S druge strane, upoznavanje i informiranje zainteresirane javnosti u ranim fazama planiranja dovodi do uštede u vidu izbjegavanja preinaka u završnim fazama projekata ili potpunog odustajanja od istih.

Informiranje javnosti važan je dio osnaživanja suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora i treba biti prilagođeno mogućnostima ciljane skupine. Izrada protokola za informiranje koja će ustanoviti pravila informiranja za određene skupine građana, prilagođene njihovim prihvatnim mogućnostima što uključuje suradnju s najčitanim tiskovinama, korištenje oglasnih ploča, suradnju s mjesnim zajednicama, nevladinim udrugama i volonterima.

Horizontalni cilj 4.

► Povećanje informiranosti građana o pitanjima rijeka i održivog razvoja

Istraživanje provedeno u sklopu projekta „Razvoj i zaštita karlovačkih rijeka“ ukazalo je da iako građani Karlovca imaju zaštitnički i pozitivan stav prema rijekama u Gradu te smatraju da je očuvanje voda od izuzetne važnosti, često nisu upućeni u međuzavisnost prirode i ljudskih aktivnosti te posljedice istih.

Horizontalni cilj 5.

► **Veća kvaliteta života samih građana**

Kvaliteta života građana samo do neke mjere ovisi o gospodarskom razvitku i dostupnosti energije, stoga je važno dosegnuti uravnotežen razvoj koji ne razvija jednu komponentu na teret drugih (slaba održivost) već razvojem gospodarstva, društva te zaštitom okoliša osigurava jaku održivost i dugoročni ekonomski razvoj. Brz razvoj temeljen na iscrpljivanju prirodnih resursa iznad njihove razine obnovljivosti ili razine nosivog kapaciteta (onečišćenja) dugoročno, pa čak i u kraćim rokovima, dovodi do gubitka resursne osnove za razvoj.

Dobar primjer je turizam koji samo polaganim rastom i kontroliranim razvojem kroz očuvanje kulturnih, tradicionalnih i prirodnih vrijednosti može zadržati privlačnost destinacije.

Energetika i infrastruktura

Energetika

Mjere i aktivnosti propisane u energetici rezultat su pokušaja pronalaska rješenja za pitanje energetske potrošnje u neskladu s ograničenim prirodnim izvorima energije. Na širem području u planu su izgradnje malih hidroelektrana na lokacijama Krvavi mlin, Turanj, Brodarci, Držičev mlin, Foginovo.

Grad Karlovac i njegovi građani već su uspješno započeli s korištenjem obnovljivih izvora energije i postoje primjeri dobre prakse koje bi trebalo predstaviti širem građanstvu, u obliku uspješnih analiza slučajeva te prezentirati koristi, kao ohrabrenje i poticaj za prelazak na nove oblike energije. Od uspješnih projekata valjalo bi naglasiti grijanje vode na karlovačkoj tržnici koje se odvija korištenjem solarnih panela te sustav toplinske pumpe u Žitnoj kući.

Poučeni lošim primjerom HE Lešće ipak se nazire određena rezerva prema odobravanju energetskih i drugih infrastrukturnih projekata. Budući da se radi o elektranama malog kapaciteta, ali mogućnosti velikog utjecaja na ostale gospodarske grane (primjerice turizam), kvalitetu života i okoliš, prije javne rasprave te donošenja konačne odluke bilo bi potrebno izvršiti širu i dugoročniju analizu i financijsku procjenu utjecaja. Takva analiza, prije svega, koristi donosiocu odluka. Ovo se osobito odnosi na slučaj ponovne izgradnje male HE Korana1 u blizini kupališta Foginovo koja je trenutno goruće pitanje korištenja i namjena rijeka.

Naime, iako dio infrastrukture za malu protočnu hidroelektranu već postoji, neminovan je utjecaj izgradnje ostalog dijela HE na trenutnu namjenu tog dijela obale te kvalitetu života građana; postojeća brana bi se morala nadograditi, nestao bi vidikovac na Korani, a zabrana kupanja u blizini elektrane mogla bi negativno utjecati na razvoj kupališnog turizma.

Dobitak izgradnjom HE od kapaciteta 250 kW/h, osim za investitora, je upitan. Naime, procjenjuje se da je, radi suših perioda ljeti i zimi, iskoristivost planirane HE tek 15%. Ukoliko se uzme potrošnja rasvjetnih tijela od 602,25 kW/h godišnje¹ proizlazi da je godišnja proizvodnja dovoljna za osvjetljavanje 550 jedinica javne rasvjete (nezaštićeno rasvjetno tijelo tvz. tanjurača). Budući da se mjerama uštede te korištenjem LEC sustava može postići više od 20% uštede čini se da je ulaganje u HE Korana1 neopravdano.

Nadalje, izgradnja HE Korana1 ograničila bi kupanje i vjerojatno obeshrabrila velik broj kupaca da se nastave tamo kupati (posebno obitelji s djecom).

Osim HE potencijala, postoje neistražena područja mogućeg energetskog razvoja, prije svega to se odnosi na proizvodnju energije (toplinske ili električne) iz geotermalnih

1

izvora na Rečici, nedaleko od grada koji bi mogli zamijeniti ili dopuniti rad stare toplane. Ovo geotermalno nalazište otkriveno je prije otprilike 25 godina, otprilike 8 kilometara od grada te se ustanovilo da na dubini od 1.500 metara postoje izvori vode temperature oko 140 celzijevih stupnjeva. Do sada su napravljene dvije bušotine koje su obje u vlasništvu Ine. Iako su ulaganja znatna i procijenjena su na preko 32 milijuna kuna, povrat investicije procijenjen je na izuzetno kratko vrijeme od samo 4 godine stoga zasigurno, pogotovo u vrijeme nadolazeće energetske krize, zaslužuju veću pozornost².

Proizvodnja bioplina iz biomase također je jedno od područja vrijedno pažnje osobito radi mogućnosti zbrinjavanja mulja iz postrojenja za preradu voda (planiraju se čak dva, od kojih je jedno već izgrađeno), zbrinjavanja organskog otpada iz kućanstava u gradu (istovremeno se smanjuje količina odloženog otpada), zbrinjavanje organskog otpada iz poljoprivredne proizvodnje te prehrambene industrije. Istovremeno, otvara se mogućnost proizvodnje visokovrijednog organskog gnojiva koje se može koristiti u poljoprivredi, nastaje kao nusproizvod i znatno bi smanjilo troškove proizvodnje jer zamjenjuje mineralno gnojivo.

Specifični ciljevi

- Sustavno raditi na većoj energetskej produktivnosti i štednji
- Istražiti potencijale za dobivanje energije iz OIE
- Uskladiti plan energetskeg razvoja s ostalim razvojnim planovima

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Sustavno raditi na većoj energetskej produktivnosti i štednji	Izrada plana štednje na javnoj rasvjeti (uključujući osvjetljenje objekata, praznička osvjetljenja, prometnice i uličnu rasvjetu te reklame)	Propisivanje gašenja osvjetljenja povijesnih i sakralnih objekata nakon ponoći (osim u vrijeme praznika) Gašenje prazničkih ukrasa nakon 1 sat (osim možda u najužem centru)	Gradska uprava Suradnik: Grad Senj (primjer dobre prakse)	Ne zahtjeva znatna sredstva Primjena ESCO modela za LEC (HEP ESCO)	Početak 2012	Potrošnja energije u javnoj rasvjeti Troškovi za javnu rasvjetu

Revizija
potreba za
osvjetljenj
em na
području
Grada -
smanjena
osvjetljen
ost na
mjestima
gdje nije
nužna.

Postavljanj
e LEC
uređaja

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Istražiti potencijale za dobivanje energije iz OIE	Daljnje istraživanje i iskorištavanje potencijala geotermalnih izvora u okolini Karlovca - geotermalno ležište Rečica	Nalazak investitora za privatno-javno partnerstvo iskorištavanja geotermalnih ležišta Iskorištavanje IPA fondova i drugih (npr. ESCO) ukoliko ispitivanja budu povoljna	Gradska uprava Ina, Hrvatske vode, HEP, ESCO,		Kontinuirano	Postojanje elaborata o iskoristivosti i ekonomskog proračuna iskorištavanja

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Istražiti potencijale za dobivanje energije	Iskorištavanje potencijala za proizvodnju biomase	Napraviti inventuru i procjenu količina hranjiva za	Gradska uprava PAN, komunalno društvo,	Javno-privatna partnerstvo, IPA	2013	Postojanje studije izvodivosti i isplativosti

iz OIE	po principu industrijske simbioze	postrojenja za proizvodnju bioplina (sirutka, biomasa iz otpada itd.)	poljoprivrednici proizvođači (zamjena silaža i bio-otpad za gnojivo), zadruge, prehrambeni proizvođači
		Izrada idejnog projekta	
		Napraviti ekonomske analize za isplativost projekta	
		Traženje financijskih partnera ili izvora financiranja (IPA, javno privatna partnerstva, EBRD, HBOR)	

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Uskladiti plan energetskeg razvoja s ostalim razvojnim planovima	Za sve predložene HE na području Grada te one koje utječu na vode u Gradu izraditi izračun ekonomske isplativosti	Napraviti inventuru utjecaja koji se sagledavaju i financijski evaluiraju i pri tome uključiti utjecaje na eko-sustave. Procijeniti oportunitetne troškove utjecaja na eko-sustave (npr. gubitak	Gradska uprava, PAN i razvojna agencija u suradnji	Redovna sredstva	2012	Postojanje studija isplativosti Održavanje javnih rasprava

u turizmu od izgradnje HE)

Jasno predočiti isplativost, utjecaj na cijene i BDP Grada, utjecaj na ostale razvojne planove i stanovništvo, troškovi HEPa i dr. na javnoj raspravi

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Uskladiti plan energetskeg razvoja s ostalim razvojnim planovima	Donijeti kompetentne pravne propise koji onemogućuju izgradnju nerentabilnih i po prirodu i ekosustave štetnih energetskih projekata	Zagovaranje donošenja odgovarajućih zakona i propisa Informiranje javnosti o posljedicama izgradnje HE na osjetljivim područjima Vraćanje vodopravne inspekcije na područje Grada Karlovca.	PAN HEP, Gradska uprava, Županijska uprava	Redovita	Kontinuirano	Postojanje informacijskih kampanja
Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Sustavno raditi na većoj	Promicanje dobrih	Informiranje javnosti o mogućnosti	Gradska uprava	Redovita	Kontinuirano	Postojanje informacijskih

energetsko j produktivn osti i štednji	praksa u Gradu Poticanj e korištenj a OIE	ma dobivanja subvencija za korištenje OIE i pružanje usluge savjetovanja za dobivanje iste za kućanstva i male i mikro poduzetnike, poljoprivred nike i druge	UNDP, Županij ska uprava	kampanja Broj dobivenih potpora Broj projekata ugradnje solarnih kolektora, solarnih ćelija (PV), jedinica za bioplin, itd.
		Grad može izraditi letke ili preuzeti materijale drugih projekata o energetskoj učinkovitosti (npr. od UNDPa) te s njima sudjelovati na sajmovima gdje će osim općih savjeta promovirati i svoja postignuća i dobre prakse građana u energetskoj učinkovitosti , ali također i prilike. Važno je uključiti izračune povrata investicija i financijske koristi.		

Infrastruktura

Grad Karlovac je upravo završava velik infrastrukturni projekt za koji se očekuje da će znatno unaprijediti razinu održivosti samog grada, kvalitetu okoliša i života stanovnika te kvalitetu voda u sve četiri gradske rijeke Mrežnici, Korani, Kupa i Dobri. U sklopu pretpripravnog programa **ISPA**, namijenjenog financiranju infrastrukturnih projekata u području prometa i zaštite okoliša, Grad Karlovac je za aktivnosti Programa za vode i otpadne vode Karlovac, ishodovao sredstva u iznosu od 15.888.308,92 eura³. U sklopu programa **izgrađen je pročištač otpadnih voda** (koji je trenutno u stanju testiranja) za područje Karlovca i Duge Rese te sanacija i rekonstrukcija dijela vodoopskrbne i kanalizacijske mreže. Za grad koji živi s rijekama i od rijeka, ovaj projekt je od nemjerljive vrijednosti.

Osim navedenog, nekoliko se ključnih tema izdvaja kao goruća infrastrukturna pitanja vezana za rijeke, vodu, odnosno okoliš; to je prije svega pitanje izgradnje **sustava obrane od poplava, izgradnja cesta i željeznica** (Karlovac predstavlja važno prometno čvorište) te pitanje izgradnje još jednog **vodocrpilišta** u gradu.

Nema sumnje da je sustav zaštite od poplave Gradu Karlovcu potreban, međutim vrlo je važan način na koji se zaštita vrši. Dosadašnji načini kanaliziranja pokazali su niz slabosti, a između ostalog, doveli do isušivanja hrasta lužnjaka (kod kanala Kupa-Kupa) (radi trajnog pada razine vode u Kupa), smanjenja bioraznolikosti (betonizacija obala rijeka i kanala). Ovi infrastrukturni radovi u ingerenciji su Hrvatskih voda i stoga je potrebno zagovaranjem postići dogovor o dovršenju kanala Kupa-Kupa na najbolji mogući način (npr. ustavama koje će se dizati samo kod stvarne opasnosti od poplava) te zaokret u odnosu Hrvatskih voda prema upravljanju rijekama, a u skladu s najboljim Europskim praksama. Najnoviji trendovi zemalja Europe upravo govore o korištenju prirodnih prostora za obranu od poplave uz minimalna ulaganja pa bi bilo pogodno ispitati ima li u okolici Karlovca dovoljno prostora za takav sustav.

Dosadašnji odnos najbolje se može očitovati u činjenici da Grad Karlovac, grad na četiri rijeke, kao i cijela Karlovačka županija **nema vodopravnog inspektora**.

Prije izgradnje novih vodocrpilišta, valjalo bi procijeniti uštedu koja bi se mogla ostvariti ulaganjem u daljnju sanaciju vodoopskrbne mreže u odnosu na ulaganje u novo vodocrpilište. Nedvojbeno je da novo vodocrpilište utječe na razinu podzemnih i, posljedično, nadzemnih voda stoga bi se trebalo primijeniti načelo predostrožnosti. Na primjer, vrijedna atrakcija, tvz. Ljubavni otoci na Korani, nestali su upravo radi izgradnje vodocrpilišta. Pad podzemnih voda može utjecati i na šumski pokrov pa tako i parkove.

Postoji nekoliko infrastrukturnih problema vezanih za promet. Ponajprije, tu je **neizgrađena mreža biciklističkih staza** koje obeshrabuju korištenje bicikla, iako je Karlovac, grad lociran pretežito u ravnici, idealan za korištenje bicikala kao alternativnog oblika prijevoza.

Također, sve manje se ljudi koristi željeznicom (kao najekološkim načinom prijevoza) i stoga je potrebno, u suradnji s Hrvatskim željeznicama obrnuti taj trend. Budući da izravno subvencioniranje karata nije moguće trend se može mijenjati isključivo kroz poboljšanje usluga, mogućnost čuvanja bicikala na stanicima za ljude koji svakodnevno u Karlovac dolaze biciklom, mogućnost iznajmljivanja bicikala na stanicima i slično te promociju i konačno – dovršetkom izgradnje željezničke stanice u centru grada. Gradu Karlovcu, u interesu je podržati ovakve inicijative i suradnju prije svega radi rasterećenja gradskih prometnica, smanjenja potrebe za popravcima cesta pa time i izdataka za popravke te smanjenje buke i unaprjeđenja kvalitete zraka u gradu.

Drugi se problemi naziru u **slabom uključivanju građana** Karlovca u rješavanje infrastrukturnih projekata na državnoj razini pa tako postoji nekoliko točaka prijedora za koje građani smatraju da smanjuje kvalitetu života u gradu, a tiču se prometa:

1. Izlaz autoceste Zagreb – Karlovac (A1)
2. Nizinska pruga Zagreb – Rijeka

Iako je Karlovac grad na 4 rijeke, tradicija života uz rijeke sve više prelazi u legende, a sve manje se ta tradicija održava. Kao dio paketa mjera za obnavljanje života uz rijeke, potrebno je revitalizirati dokove za vezivanje čamaca, pristupe rijeci i dati im prepoznatljiv i usklađeni izgled. Na taj način njihova će svrha biti ne samo korisna za stanovništvo i poticajna za mlade naraštaje, dajući im pristup rijeci, već i dobiva krajobraznu, odnosno turističku svrhu što odgovara zadanom strateškom cilju turizma – „**turizam s dodanom vrijednošću**“.

Specifični ciljevi

- Obnova infrastrukture koja štedi resurse i nosi održivi razvoj
- Poticanje korištenja javnog i alternativnog prijevoza
- Osiguranje pristupa rijeci za građane
- Minimalizacija negativnog utjecaja prometne infrastrukture na prostor, okoliš i razvoj

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Obnova infrastrukture koja štedi resurse	Smanjenje gubitaka vode u gradskoj mreži i poboljšanje opskrbe	Zamjena cijevi prema prioriteta koji se utvrđuju u skladu s veličinom gubitaka	Gradska uprava Javno komunalna tvrtka	Sredstva predviđena za izgradnju novih bunara i vodocrpilišta Fazna izmjena – povrat investicije iz ušteda Suradnja s WASCO tvrtkama	kontinuirano	Smanjenje gubitaka u prijenosu vode % promjenjene gradske vodovodne mreže

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Poticanje korištenja javnog i alternativnog prijevoza	Poticanje uporabe željezničkog prijevoza	Usklađivanje raspore na način da željeznica više odgovara potrebama	Gradska uprava HŽ	Redovita	2013	Povećanje prijevoza željeznicom

stanovništva (ukoliko je moguće)

Izrada i distribucija letaka koji potiču korištenje željeznice

Omogućavanje spremanja bicikala preko noći u neposrednoj blizini stanice za ljude koji putuju u Karlovac na posao.

Omogućavanje izdavanja bicikala za posjetitelje u ljetnim mjesecima (izdavanje koncesije).

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelji provedbe
Poticanje korištenja javnog i alternativnog prijevoza	Poticanje korištenja bicikala	Daljnja izgradnja biciklističkih staza poglavito na prometnim trasama gdje su biciklisti ugroženi	Gradska uprava PAN, privatni poduzetnik, HZZ	IPA Čuvanje se djelomično plaća iz naplate parkiranja, a djelomično iz poticaja za zapošljavanje dugotrajno	Kontinuirano	Kilometri izgrađenih staza Postojanje parkirališta za bicikle

javnosti o prednosti ma korištenja bicikala (kalkulator kalorija ili čokolade na web stranicama Grada i sl.)

nezaposlenih

Otvaranje čuvanih parkirališta za bicikle u Zvijezdi - poticaj za vožnju bicikla i revitalizacija centra

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Poticanje korištenja javnog i alternativnog prijevoza	Poticanje korištenja čamaca u osobnom i turističkom prijevozu	Izgradnja vezova za čamce na važnijim punktovima Unificirani i dizajnirani vezovi	Gradska uprava HTZ	IPA Drugačije prikupljena sredstva	2013	Broj novoizgrađenih vezova

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osiguranje pristupa rijeci za građane	Uređenje i revitalizacija gradskih kupališta	Projekt „Od mosta do mosta“ Uređenje kupališta na Dubovc	Gradska uprava Sportski klubovi, PAN, poduzetnici	Gradska i poduzetnička (koncesija) IPA - prekogranična	Početak 2012	Broj uređenih kupališta s infrastrukturom

u,
Turnju,
Švarči

Osigura
nje
urednog
pristupa
rijeci za
građane
(poglavi
to na
Kupu -
Dubove
c radi
mijenjan
ja
percepci
je Kupe
kao
kanala)

Izgradnj
a
dokova i
stiliziran
ih
vezova
za
čamce.

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osiguranje pristupa rijeci za građane	Uređenje zaštitnog koridora od izgradnje radi zaštite biološke raznolikosti i krajobrazne raznolikosti te osiguranja pristupa	Mapiranje područja uz rijeke Izrada i uvođenje pravilnika o upravljanju prostorom uz rijeke Definiranje zaštitnog koridora uz rijeke (i unošenje u prostorni plan) gdje	Gradska uprava	Redovita	Početak 2012	Donošenje pravilnika

se ne bi
smjelo
graditi
radi
zaštite
krajobraza

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Obnova infrastrukture koja štedi resurse i nosi održivi razvoj	Povećanje broja kućanstava priključena na sustav javne odvodnje Učiniti septičke jame skupima	Uvođenje obveze pražnjenja i čišćenja septičkih jama gdje komunalni redar ima pravo provjere i naplate na licu mjesta Izgradnja priključne infrastrukture ukoliko ne postoji Uvesti obvezu saniranja preljevnih jama i onih oštećenih Plaćanje naknade za posjedovanje septičkih jama Povećanje broja komunalnih redara	Gradska uprava	Redovita	Početak 2012	Donošenje pravilnika i odluke

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
------	-------	-----------	----------------------	----------	-----------------	---------------------

Minimalizacija negativnog utjecaja prometne infrastrukture na prostor, okoliš i razvoj	Uvođenje obveze izračuna studija isplativosti i oportunitetnog troška za infrastrukturu i razvojna ulaganja	Popisati ekosustave i usluge ekosustava uz vode Uvesti pravilnik i vodič o procjenama utjecaja na ekosustave te s njima povezana gospodarstva za infrastrukturu i ulaganja i gradnju Uvesti obvezu istraživanja mišljenje javnosti u fazi idejnog projekta	Gradska uprava FZOEU	FZOEU	Početak 2012	Donošen je pravilnik a i vodiča
--	---	--	----------------------	-------	--------------	---------------------------------

...

-PROJEKT U FOKUSU-

Ime projekta: „Revitalizacija rijeke Kupe“

Aktivnost 1: Izgradnja šetnice uz Kupu od centra do Dubovca

Nositelj: Grad Karlovac

Suradnici: Turistička zajednica, Ekološko društvo PAN, škole

Korisnici: građani Karlovca

Sredstva: Proračun grada, gospodarstvenici i tvrtke Karlovca, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, IPA fondovi

Nositelji izrade projekta: Radna skupina sastavljena od predstavnika Grada Karlovca, Ekološkog društva PAN, Turističke zajednice, Ministarstva turizma

Sadržaj projekta: Izgradnja šetnice uz Kupu od centra do Starog grada Dubovca. Staza bi imala rekreacijsko-poučni karakter. Uz stazu bi se postavile edukacijske ploče koje bi informirale šetače o ekosustavu rijeka i voda te o povijesti određenih dijelova Karlovca. Važno je osigurati da staza bude nedostupna motornim vozilima.

Aktivnosti unutar projekta:

- Osnivanje radne skupine
- Izrada plana izgradnje - procjena troškova
- Prikupljanje sredstava
- Izrada projektne dokumentacije
- Rješenje vlasničkih pitanja ukoliko cijela trasa ne pripada Gradu
- Rješenje problema dva divlja parkinga na tom području

- Uređenje zida na kupalištu Kvaka -
- Uređenje kupališta Kvaka
- Izrada i postavljanje edukacijskih ploča .

Aktivnost 2: Organizacija sportsko rekreacijskih aktivnosti

Nositelj: Turistička zajednica

Suradnici: Mjesne zajednice, Grad karlovac, ribolovna društva, sportska društva, udruga „Zvono uz Kupu“

Korisnici: građani Karlovca

Sredstva: Udruge i Grad, Ministarstvo turizma

Sadržaj projekta: Uvođenje sportskih aktivnosti na rijeku Kupu radi promjene stava građana prema rijeci Kupi koja se trenutno tretira kao svojevrsan kanal.

Aktivnosti unutar projekta:

- Organizacija plivačkog maratona
- Organizacija utrke kupačkih čamaca
- Organizacija fišijade
- Vožnja lađom rijekom Kupom

Aktivnost 3: Čišćenje Kupe i Korane

Nositelj: Grad Karlovac

Suradnici: Mjesne zajednice, Grad Karlovac, Ronilački klub Žabac

Korisnici: građani Karlovca, ribolovna društva, ronionci

Sredstva: Udruge i Grad, Ministarstvo turizma, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Hrvatske vode

Sadržaj projekta: Tijekom godina „ lošeg tretmana“ nakupljano je dosta krupnog otpada kojeg je potrebno ukloniti iz rijeke Kupe kao središnje aktivnosti revitalizacije te rijeke i osposobljavanje za razvoj kupališnog turizma. Budući da su takvi radovi u nadležnosti Hrvatskih voda potrebna je administrativna pomoć Grada Karlovca kod ishoda dozvola te prikupljanja sredstava. Također, budući da se Grad odredio prema kupališnom turizmu potrebno je organizirati košnju riječne trave na kupalištima, poglavito Foginovom kao središnjem mjestu turističke aktivnosti.

Aktivnosti unutar projekta:

- Košnja riječne trave kroz godinu (1.5. - 1.10.) jednom do dva puta tjedno
- Izrada plana uklanjanja krupnog otpada
- Uklanjanje krupnog otpada (u segmentima, prema planu)

...

Turizam, kultura, rekreacija

Kao što je pokazala i SWOT analiza, svi dionici razvoja slažu se da je **turizam glavna razvojna odrednica gradskog prostora uz rijeke** u Karlovcu. Postoji konsenzus o tome da je potrebno razvijati turizam s dodanom vrijednošću, odnosno turizam koji unaprjeđuje

Za razvoj turizma postoje zdravi temelji – postoji tradicija kupališnog turizma te tradicija izletničkog, kupališnog turizma iz drugih okolnih gradova i naselja, postoji osnovna gastronomska ponuda na kojoj se može graditi u Karlovcu i okolici, razvijen ribolovni turizam. Također, postoje i ne tako razvikana komplementarna i dodatna ponuda – Vlastelinski sajam u Starom gradu Dubovcu, bogata povijest, tradicija i arhitektura Karlovca, veliki broj sportskih aktivnosti, ljetno kino, festival Nepokoreni grad i drugo. Pored registriranog gradskog Foginovog kupališta postoji još nekoliko kupališta na području grada: Dubovac – pored Kvae, Turanj -slap, Švarča – pored Alstoma.

Karlovac ima jedino **uređeno riječno kupalište** (Foginovo) s tendencijom i planovima proširenja što svakako čini izvanredan temelj za razvoj kupališnog turizma, međutim, postoji i niz barijera i izazova koje je potrebno otkloniti da bi ova razvojna tendencija zaživjela i to na način da koristi Karlovčanima i karlovačkoj okolici. Jedna od slabih točaka kupališnog turizma u Karlovcu, i turizma općenito, je slab marketing. Karlovčani poznaju svoja kupališta i ponudu stoga je potreba za marketingom u Karlovcu minimalna. S druge strane, potrebno je poraditi na vraćanju turista na karlovačke rijeke. Dobar marketing ne mora nužno biti i skup: oblici neformalnog marketinga nerijetko vrlo lako dopiru do potencijalnih korisnika usluga, stoga vrijedi razmisliti o angažiranju volontera i studentske populacije te o oblicima suradnje s Hrvatskim željeznicama.

Također je potrebno da potencijalni turisti steknu povjerenje u čistoću karlovačkih rijeka pa je objedinjenje podataka o čistoći vode i dodatno testiranje nužno, kao i objava podataka i članaka o rezultatima. Objedinjavanje rezultata može obavljati i **Centar za vode** udruge Eko Pan pa ih objavljivati u suradnji s Gradskom upravom i glasilima.

Drugu slabu točku predstavlja uređenost kupališta (osim Foginovog) te ponuda na kupalištima. Umjesto da ova kupališta budu još jedno prodajno mjesto globalnih proizvođača, mogla bi se iskoristiti kao maloprodajna mjesta domaćih proizvoda karlovačkog kraja. Tako umjesto gaziranih pića, mogla bi nuditi sokove iz domaće radinosti te domaće prehrambene proizvode. Upravo takav pristup predstavljao bi turizam s dodanom vrijednošću, a i svojevrsnu atrakciju, odnosno posebitost.

Ključno mjesto turističkog razvoja Karlovca je i **Zvijezda** koja je do sada bila nedovoljno iskorištena atrakcija bilo da se radi o stručnim turama fakulteta i škola (obrazovni turizam) bilo kao ambijentalni turizam, odnosno ukupna ponuda grada. Povezivanje kupališta sa Zvijezdom i dodavanje gastronomskih i kulturnih sadržaja u Zvijezdu jedan je od ključnih elemenata revitalizacije centra Grada.

Najveće prijetnje razvoju turizma predstavljaju suprotstavljeni planovi drugih gospodarskih grana te nedovoljna kontrola nad ispuštima u rijeke – pri tome se misli na određene gospodarske subjekte, kao i kućanstva koja nisu priključena na sustav odvodnje otpadnih voda. Tome u prilog ne ide i politika poticanja izgradnje malih i mikro hidroelektrana (Uredba o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije NN 33/07, 155/08, 155/09, 8/11, 144/11 te Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije NN 33/07, Uredba o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče NN 33/07, 8/2011 kroz koje poticajna cijena i obveze prema EU vrše pritisak na nacionalnu i lokalnu energetska politiku) ukoliko se ne primjenjuje selektivno bez sagledavanja koristi za lokalnu zajednicu, rizika i dugoročnih ekonomskih i ekoloških posljedica.

Ovakav pristup upravljanja zemljištem i vodama ne odnosi se samo na energetska postrojenja. Politika davanja zemljišta i pristupa rijeci neselektivnim projektima bez sagledavanja rizika već se pokazala kao štetna; na primjer, vrijedno turističko (vjerojatno i poljoprivredno zemljište) na obali Korane, nagršeno je velikim objektima koje su trebale biti autokamp. Osim što bi izvršenje takvog projekta trajno narušilo krajolik i vjerojatno bilo pretvoreno u garažu za kampere koji ljetuju na Jadranu, a ne u Karlovcu, postoji velika opasnost curenja motornih ulja iz ovakvih objekata i oni ni u kom slučaju ne bi trebali biti locirani toliko blizu riječne obale. Umjesto toga, već izgrađena infrastruktura trebala bi se prenamijeniti ili u hostel koji Karlovcu treba ili u kamp. Tu je i pitanje golf kluba uz Mrežnicu koje iako nije na području Grada Karlovca itekako utječe na njega budući da prosječni golf teren potroši godišnje vode koliko i grad od 11.000 stanovnika⁴.

Dodatna prijetnja rijekama su i moguća zagađenja koja bi dolazila iz udaljenijih naselja i susjednih država.

Stoga, osim deklarativne, potrebno je razvoju turizma u gradu dati i stvarnu podršku na način da se Grad i njegovi čelnici stvarno opredijele za turizam kao jedan od strateških smjerova razvoja. Između ostalog to znači i osmisliti dugoročni plan marketinga za Karlovac i karlovačka kupališta te utvrditi procedure provjere rizika i utjecaja svih projekata koji utječu na karlovačke vode.

Ne treba gajiti iluzije da će turizam postati središnja privredna grana Karlovca, niti bi to za Grad bilo dobro. Turizam je odlična gospodarska „prihrana“, međutim, mjesta koja razvijaju turističku monokulturu gospodarski su osjetljivija na krize (putovanja su prvo čega se obitelji odriču u krizi), obrazovno su nefleksibilna i ne razvijaju dodatnu vrijednost. S društvene strane, turizam ima veliki utjecaj na način života, tradiciju grada i kulturu. Međutim, održivi razvoj turizma mogao bi dovesti kupca za neke od lokalnih proizvoda, promovirati grad, doprinijeti zapošljavanju dugotrajno nezaposlenih i na neki način, vratiti gradu živost i samopouzdanje, osobito stoga što razvoj turizma potiče i razvoj kulturnih, društvenih i sportsko-rekreativnih događanja.

Specifični ciljevi proizašli iz analize:

- Razvijati turističke ponude selektivnih vrsta turizma temeljene na karlovačkim vodama kao resursnoj osnovi⁵
- Osnaživanje suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora u upravljanju (managementu) i marketingu događanja u kulturi i turizmu (npr. slaganje programa)
- Obnova i korištenje postojeće sportsko-rekreativne infrastrukture uz rijeke (atletska staza, biciklistička staze, dvorane) i gradnja nove (bazen)

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Razvijati turisti	Stvarno opredjeljen je	Izrada dugoročnog plana održivog	Grad Karlovac, Turistička	Redovita FZEOU	Početak 2012	Postojanje plana razvoja

4

De Stegano, 2004. Voda i turizam na Mediteranu, World Wildlife Fund

5

Stvaranje atrakcije „Riječni akvarij“ u sklopu centra za vode detaljno je obrađen u poglavlju koje se bavi zaštitom rijeka i bioraznolikosti

čke ponude selektivnih vrsta turizma a temelj ene na karlov ačkim vodama kao resurs noj osnov i	zajednice i Grada za razvoj turizma	razvoja turizma Izrada pravilnika o korištenju zemljišta u koridoru oko rijeka Izrada procedura o provjeri rizika utjecaja na gospodarstvo, turizam i zajednicu svih projekata uz rijeke koje utječu na rijeke Grada	zajednica grada Karlovca, Karlovačka Županija	turizma Postojanje plana razvoja i zaštite riječnog koridora Postojanje procedura
---	--	--	---	---

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Razvijati turističke ponude selektivnih vrsta turizma temeljene na karlovačkim vodama kao resursnoj osnovi	Izrada projekta proširenja i uređenja kupališta u skladu s održivim razvojem poštujući nosiv kapacitet rijeke za ovu aktivnost	Proširenje Foginovog kupališta Uređenje kupališta Turanj, Kvaka, Mrzlo polje Postavljanje jasnih zahtjeva i transparentne procedure za dobivanje koncesija na pojedine djelatnosti. Uvjetovanje gastronomskih koncesija domaćom ponudom u najvećem dijelu. Naknada od izdavanja koncesija u potpunosti se vraća rijekama: 50% za programe zaštite, 25% za promociju rijeka kao turističke znamenitosti, 25% za podizanje svijesti i edukaciju stanovništva o rijekama	Grad Sportske udruge i klubovi, EKO PAN, TZ, ugostitelji	Redovita, natječaj i HTZ-a, volonterski doprinosi	Kontinuirano	Stavljanje u funkciju

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i	Sredstva	Vremenski	Pokazatelj
------	-------	-----------	------------	----------	-----------	------------

			suradnic i	a	i okvir	j provedbe
Razvijati turističke ponude selektivnih vrsta turizma temeljene na karlovačkim vodama kao resursnoj osnovi	Stvaranje kvalitete turističke ponude	Osiguranje iznajmljivanja bicikala u blizini željezničkog i autobusnog kolodvora ljeti. Ponuda iznajmljivanja kajaka Ponuda vožnje u električnim čamcima (za turiste, ali i učenike - uz vodiče)	Grad Poduzetnici, HZZ	Grad Poduzetnici, HZZ	2013	Broj iznajmljenih bicikala Broj iznajmljenih kajaka Vrijeme povrata investicije

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnic i	Sredstv a	Vremensk i okvir	Pokazatelj provedbe
Osnaživanje suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora u upravljanju i marketingu događanja u kulturi i turizmu	Mjere promocije	Suradnja s velikim proizvođačima u promociji – slogani poziva i slike kupališta na ambalaži Izrada strategije za privlačenje turista iz okolnih gradova i mjesta (Zagreb, Velika Gorica) Korištenje volontera za promociju svog grada – npr. karlovački studenti dijele letke, programe i karte kupališta u Zagrebu i Rijeci u zamjenu za prijevoz Izrada karta kupališta u gradu (i ponude) i bližoj okolini (domet bicikla) i kako donjih doći (biciklom, javnim prijevozom, taksijem) te distribucija u Karlovcu i ciljanim odredištima (Zagreb, Rijeka, Sisak, V.	Grad	Grad	2012	Broj turista Postojanje karte

Gorica). U suradnji s Hrvatskim željeznicama promovirati Karlovac i jednodnevne izlete i ponudu.

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Razvijati turističke ponude selektivnih vrsta turizma temeljene na karlovačkim vodama kao resursnoj osnovi	Postavljanje edukacijsko-rekreacijske staze	<p>Idealno bi bilo povezati kupališta edukacijsko-poučnom stazom koja bi bila predviđena kao šetalište i samo u jednom dijelu dostupna biciklistima (gdje to širina dopušta) i nedostupna motornim vozilima (osim vozila za invalide)</p> <p>Uz šetalište treba postaviti edukacijske ploče koje će, osim informacija o flori i fauni, dati pregled ekosustava voda, međuzavisnosti s drugim sustavima i utjecaj na ljude i zdravlje. Šetnica bi trebala uključiti i upoznavanje s povijesnim dijelovima grada</p> <p>Poseban naglasak staviti na Kupu radi mijenjanja svijesti o tome da je Kupa kanal.</p> <p>Postavljanje kutijice za donacije.</p>	PAN Gradska uprava, škole, ronilački klubovi i ribička društva	HTZ, redovita, donacije, volonterski doprinos	2012-2013	<p>Metri uređenih staza</p> <p>Broj postavljenih ploča</p> <p>Postavljena kutijica za donacije</p>
Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Obnova i korištenje	Stavljanje u funkciju infrastrukture	Određivanje namjene te izrada plana korištenja infrastrukture na obali Korane (autokamp) -	Grad Karlovac	Redovita	2013-2015	Stavljanje u funkciju

postojeće sportsko-rekreativne infrastrukture uz rijeke (atletska staza, biciklistička staze, dvorane) i gradnja nove (bazen)

kture izgrađene na južnoj obali Foginovog

prijedlog:

a) eko - kamp klasičnog tipa (ne motokamp) i certificirati eko-oznakom ili

b) hostel ili

c) djelomično rušenje (ostavljanje malog objekta za ugostiteljstvo i sanitarni čvor).

Bitno je ne zauzimati više prostora nego je već zauzeto.

Ukoliko se hostel ne izgradi na rijeci, svakako ga treba locirati unutar Zvijezde i tako povezati rijeke i centar.

U koncesijski ugovor staviti što više specifikacija koji potiču lokalne i regionalne proizvođače - ponuda objekta treba biti temeljena na lokalnim proizvodima (od domaćih čajeva do suvenira)

Predvidjeti mini objekt za prodaju lokalnih proizvoda, namirnica i suvenira

PAN, Ferijalni savez (ukoliko odluka bude izgradnja hostela), MZOPUG

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osnaživanje suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora u upravljanju	Izraditi strateški plan kulturnih, sportskih i turističkih događanja i mogućnosti na	Zapošljavanje koordinatora (pola radnog vremena) za slaganje programa, logistiku i koordinaciju Odabir predstavnika radne skupine za kulturno-sportsko-turistički program (predstavnici Grada, poduzetnika u kulturi	TZ Grada Karlovca Gradska uprava, sportska društva, kulturna društva, NVOi	Dio: Svi sudionici u programu izdvajaju naknadu za pokrivanje troškova koordinat ora (koji obavlja	2013	Zapošljavanje koordinatora Broj posjetilaca (prodane karte, procjene) Složeni

marketingu događanja u kulturi i turizmu	rijekama	i turizmu, hotelijeri i restorani, proizvođača lokalnih proizvoda) Izrada programa događanja (semestralno ili polugodišnje), izdavanje letaka i brošura s programom, distribucija u Karlovcu, Zagrebu, Sisku, Sloveniji i BiH (prekogranične županije), obala ljeti i to podjelom letaka (Karlovački studenti volonteri ili mala naknada) te mrežom TZ	koordinaciju sastanaka, slaže prijedloge programa, brine o lijepljenju plakata, promotivnim aktivnostima, itd.) Ostatak pokriva TZ i Grad	programi i tisak programa i letaka
--	----------	---	--	------------------------------------

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Obnova i korištenje postojeće sportsko-rekreativne infrastrukture uz rijeke (atleška staza, biciklistička staze, dvorane) i gradnja nove (bazen)	Poboljšati sustav upravljanja javnom i privatnom infrastrukturom za organizaciju kulturnih društvenih događanja	Mapirati infrastrukturu u turizmu/kulturi/športu u rekreaciji Odrediti potencijalnu namjenu i dogovoriti/ugovoriti korištenje za projekte i događanja s vlasnicima u skladu s vremenskim slaganjem programa Obnoviti zapuštenu infrastrukturu Umrežavanje sportskih klubova s ciljem unaprijeđenja sportskih i rekreacijskih aktivnosti; edukacija i promocija	TZ Koordinator, zainteresirani radnici u kulturi, turizmu, športu i rekreaciji, Grad	TZ	2012-2013	Postojanje karata infrastrukture Postojanje planova namjene

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
------	-------	-----------	----------------------	----------	-----------------	---------------------

Razvijati turističke ponude selektivnih vrsta turizma temeljene na karlovačkim vodama kao resursnoj osnovi	Oživljavanje i obogaćivanje ponude na rijekama	Složiti plesni program kao što su salsa, tango druženja (suradnja s Rastokama) te plesni program za starije. Pronaći adekvatni vanjski prostor, potencijalno Hotel Srakovčić (podij)	Gradska uprava TZ, NVO-i	Redovita	2012-2013	Održavanje programa
		Obogatiti ponudu lokalnih jela i pića na kupalištima – uvjetovati da ponuda na štandovima mora biti lokalna od domaćih sokova i čajeva do domaćih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda				

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osnaživanje suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora u upravljanju i marketingu događanja u kulturi i turizmu	Promocija zdravog života i rekreacije	Iskorištavanje sinergije s drugim dionicima – poljoprivreda i gospodarstvo, zdravstvo Promocija rekreacije i konzumacije lokalnih proizvoda kao mjera popravljivanja crnih zdravstvenih karlovačkih statistika. Takve promotivne aktivnosti vratile bi ljude na rijeke tijekom čitave godine. Razvoj sportsko-rekreacijskih programa kroz povezivanje društva za sve generacije	Zavod za javno zdravstvo, bolnice, Grad, PAN, sportska društva	Redovita	2013-2014	Broj promotivnih akcija Broj ljudi koji su sudjelovali u akcijama

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj
------	-------	-----------	----------------------	----------	-----------------	------------

provedbe

Osnaživanje suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora u upravljanju i marketingu događanja u kulturi i turizmu	Praćenje kvalitete vode na kupalištima i objavljivanje na stranica Grada Karlovca i u dnevnim novinama ili stranica okolnih gradova Promocija Korane kao zdrave rijeke - lječilišni turizam	U suradnji s školama ili uslugama javnog zdravstva ili gospodarstvenicima koristiti laboratorija radi reklamiranja čistu vodu Karlovačkih rijeka Određivanje punktova za testiranje (provjeriti da li su već obuhvaćeni, korištenje postojećih podataka) Objavljivanje rezultata mjerenja na stranicama TZ, Grada, okolnih Gradova suradnika itd. Link na stranicama Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice	Laboratorij Grad, korisnici turističke usluge rijeka, Eko Pan (Centar za vode)	Korisnici usluge rijeka	2013	Objavljivanje rezultata mjerenja
		Uz objavu rezultata objavljivati informaciju o tradiciji lječilišnog turizma u Karlovcu				

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osnaživanje suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora u upravljanju	Stvaranje autohtone ponude i osiguravanje tržišta za proizvođače	Iskorištavanje sinergije s drugim dionicima poljoprivreda, gospodarstvo, zdravstvo Postaviti štandove s zdravom karlovačkom hranom i prehrambenim proizvodima te suvenirima izrađenim u	Grad, proizvođači, zadruge Najviše 3 štanda po kupalištu (4 štanda s obje obale)	Hrvatski zavod za zapošljavanje, poduzetnici	Početak 2012	Promet ostvaren na štandovima Broj zaprimljenih prijava za postavljanje štanda

mark
eting
u
doga
đanja
u
kultu
ri i
turiz
mu

karlovačkoj
županiji preko
ljeta kao jedinu
ponudu hrane na
kupališta.

Npr: hrana od
riječne ribe, voće
i povrće iz
Karlovca, sok od
bazge, višnje i
dr. iz Karlovca,
ajvari i sl. Peciva
i kruh
Karlovačkih
pekara i sl.
Prodavanje
domaće hrane -
npr. kruh s
ajvarom. Sendvič
s domaćom
kobasicom i
lokalnim sirom,
domaći sladoled
(ne iz praška već
domaćeg mlijeka
i voća) itd.

Propisati izgled
štanda. Stroga
kontrola
korištenih
namirnica i
ponuđenih
proizvoda.

...

PROJEKT U FOKUSU

Ime projekta: „Osnivanje kulturnog centra“

Aktivnost 1: Osnivanje centra za podršku kulturnim projektima

Nositelj: NVO-i (koordinacijska grupa predstavnika)

Suradnici: Turistička zajednica, Ekološko društvo PAN, škole, KAportal

Korisnici: građani Karlovca i gosti

Sredstva: Ministarstvo kulture, Ministarstvo obitelji, KAŽUP, Proračun grada, gospodarstvenici i tvrtke Karlovca, Fond za razvoj civilnog društva, Ministarstvo turizma

Nositelji izrade projekta: Radna skupina sastavljena od predstavnika Grada Karlovca, udruga i turističke zajednice

Sadržaj projekta: osim što odgovara na potrebe koordinacije u turizmu, kulturni centar ispunjava i jedan od ključnih horizontalnih ciljeva, a to je jačanje suradnje lokalne uprave, nevladinog sektora i ostalih dionika u

razvoju Grada i područja uz rijeke. Kulturni centar nema samo ulogu informacijskog servisa za kulturna, sportska i turistička događanja, već i ulogu koordinatora koji omogućava prirodni raspored događanja, spaja potrebe ugostitelja i umjetnika/sportaša i drugih, olakšava pronalazak infrastrukture i tako doprinosi boljoj turističkoj ponudi, boljem iskorištenju postojeće infrastrukture te na kraju može o potrebama izvijestiti nadležna tijela te doprinijeti turističkom, kulturnom i rekreacijskom razvoju Karlovca. Program bolje prilagođen građanima Karlovca pomoći će im da ponovno počnu iskorištavati prostor na raspolaganju, uz rijeke, za vlastito uživanje i zdravlje te tako obnove zaboravljenu tradiciju života uz rijeke.

Aktivnosti unutar projekta:

- **Osnivanje radne skupine**
- **Mapiranje postojećih potencijalnih otvorenih i zatvorenih prostora te analiza stanja i vlasničke strukture (brownfield lokacije)**
- **Uspostava/definiranje suradnje s privatnim sektorom**
- **Izrada baze postojeće infrastrukture**
- **Definiranje procedure i uvjete za odabir lokacija, ugovaranje i korištenje lokacije**
- **Definiranje potreba**
- **Izrada plana obnove/uređenja/opremanja lokacija koje su potrebne za dalji rad**
- **Izrada godišnjeg plana korištenja**
- **Definiranje radnih procedura**
- **Zapošljavanje i obuka koordinatora centra.**

...

Poljoprivreda i gospodarstvo

Poljoprivreda

Na području grada Karlovca postoji 5-6 proizvođača povrća i to uglavnom uz riječne obale gdje je zemlja najplodnija i najpogodnija za poljoprivredu (I. kategorije). Unatoč tome, većina zemljišta nije iskorištena i postoji prostor za proširenje proizvodnje. Veliki problem pri tome predstavlja **rascjepkanost zemljišta** te novi propisi koji neprestano poskupljuju proizvodnju. Jedan od takvih je i direktiva EU (Direktiva Europske unije br. 91/676/EEZ o zaštiti voda od onečišćenja koja uzrokuju nitrati poljoprivrednog podrijetla) koja će stupiti na snagu službenim ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, a zahtjeva veću kontrolu kvalitete zemljišta po česticama, s tim da svaki platenik (bez obzira na veličinu) predstavlja jednu česticu. Broj testiranja zemljišta mnogostruko će se povećati, a s tim i troškovi proizvodnje. Unatoč tome što Grad Karlovac za sve vrste poljoprivredne proizvodnje daje poticaje (povrtlarstvo, stočarstvo, pčelarstvo, i drugo) s obzirom na rastuće troškove to možda neće biti dovoljno i nužan je veći angažman zadruga, odnosno pomoć u osnivanju i radu zadruga te pomoć u lobiranju prema nacionalnoj vladi radi ostvarivanja boljih uvjeta proizvodnje.

Iako je poljoprivreda jedan od uzročnika onečišćenja voda, pogotovo u razvijenim zemljama, karlovački poljoprivrednici tvrde da radi skupoće mineralnih gnojiva njihova je uporaba minimalna. Nadalje, velik dio područja uz rijeke ulazi u mrežu **Natura 2000**, koja će još više ograničiti mogućnost primjene agrotehničkih mjera. Istovremeno, radi propadanja malih stočara i mljekara stajsko gnojivo sve se teže nabavlja. Mogućnost nadilaženja ovog problema leži u revitalizaciji mikro-mljekarstva i malih stočara, ali i u otvaranju **bioplinskih** postrojenja koje organsko gnojivo proizvode kao nusproizvod i stoga mu je cijena niska.

Budući da će poljoprivredna proizvodnja na određenom dijelu morati postati organska

potrebno je izvršiti pravovaljane pripreme i osigurati pomoć države za pokrivanje troškova certificiranja te umrežavanja poljoprivrednika radi lakšeg plasmana te uključivanja u neizravne programe poticanja kao što je zelena javna nabava.

Unatoč svemu navedenom, karlovački proizvođači povrća nemaju problema s plasmanom robe na tržištu. Proizvode prodaju na tržnici, obilježeni su kao lokalni proizvođači i uspijevaju prodati sav urod što opetovano ukazuje na velik interes krajnjeg potrošača za domaći proizvod. Međutim, za veću proizvodnju ne postoji osigurano tržište, niti mogućnost povoljnog otkupa za preradu dok su proizvođači premali da samostalno ulažu u preradu. Rješenje u tom smislu dobivanja dodane vrijednosti za svoj proizvod je osnivanje zadruga na gradskom ili županijskom nivou radi početka prerade. Budući da tržnica Grada Karlovca nije u vlasništvu Grada, potrebno je napraviti i prostor koji bi osigurao dodatni plasman poljoprivrednih proizvoda šireg Gradskog područja po nižim cijenama. Takav prostor već je predviđen projektom revitalizacije Zvijezde, a nalazi se na tkz. **Starom placu** i omogućio bi povoljnije uvjete za proizvođače, zajednički nastup te popularizaciju lokalnih proizvoda.

Nacionalni trend navodnjavanja (oko 1%) ogleda se u karlovačkoj poljoprivredi gdje se većina polja ne navodnjava, odnosno ne postoji sustavan pristup navodnjavanju. Jedan od razloga je i nejasna politika Hrvatskih voda gdje ne postoje definirani uvjeti ni cjenik koncesije na korištenje vode u poljoprivredne svrhe (prema tvrdnjama samih proizvođača). S druge strane, proizvođači se svake godine suočavaju s poplave radi neadekvatnog i nedovršenog sustava obrane od poplava (adekvatno završavanje kanala Kupa-Kupa s ustavom).

Velike gubitke poljoprivrednicima nanose divlje životinje (uglavnom divlje svinje) protiv kojih je praktično nemoguće zaštititi nasade, a šteta se ne može naplatiti. Nadalje, radi malih lovno-gospodarskih osnova broj divljači se posljednjih godina drastično povećao, a zakonske odredbe stavljaju poljoprivrednike u neravnopravan položaj osobito ukoliko su im polja uključena u sastave lovišta. Zajedničko zagovaranje povećanja lovno-gospodarskih osnova od strane lovaca, poljoprivrednika i Grada imalo bi višestruke koristi; ponajprije bi se smanjio pritisak životinja na poljoprivredne nasade, povećao bi se prihod od lovstva te bi se dijelom od te zarade mogla nadoknaditi šteta poljoprivrednicima, što bi povećalo osjećaj suradnje i pozitivne koegzistencije.

Ribarstvo je jedna od velikih potencijala i neiskorištenih grana u gradu iz razloga smanjene potražnje za riječno ribom te nerazvijenom gastronomijom koja se temelji na riječnoj ribi. Iako se riba ulovljena izravno iz rijeke može konzumirati veliki je problem što ne postoji hladnjača koja bi ribu mogla čuvati i tako stvoriti ponudu na kojoj bi nadalje ugostitelji mogli temeljiti svoju ponudu. Bitan, ako ne i presudan čimbenik u ovoj priči je svakako i program popularizacije riječne ribe i gastronomije.

Dugoročno, **gubitak autohtonog sjemena i stočnog fonda, zarastanje poljoprivrednog zemljišta, propadanje šuma te ugrožavanje razine i kvalitete voda** (npr. povećanjem prisutnosti industrije, neadekvatnim odlaganjem otpada i sl.) najveća je prijetnja razvoju i održanju poljoprivrede i stočarstva.

Šume su važan dio ekosustava voda – šume filtriraju vodu, prikupljaju je, usmjeravaju te spriječavaju nastanak bujica i erozija. Šume također predstavljaju, sa močvarama, prirodan sustav obrane od poplava.

Zarastanje poljoprivrednog zemljišta velik je problem, jer neodržavano zemljište ugrožava ono održavano. Iako postoje zakonske odredbe koje kažnjavaju vlasnike zapuštenog zemljišta, na terenu je nedovoljno poljoprivrednih inspektora i redara koji mogu utvrđivati ovakve prijestupe. K tome, određena su zemljišta u državnom vlasništvu.

Pojedinačni ciljevi

- Regeneracija i poticanje poljoprivredne proizvodnje integriranog i ekološkog tipa uz rijeke
- Poticanje malih proizvođača i osnivanje zadruga

- Osiguranje novih proizvoda i novih tržišta za lokalne poljoprivredne proizvode
- Osnivanje burze slatkovodne ribe

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Regeneracija i poticanje poljoprivredne proizvodnje integrirano ekološkog tipa uz rijeke	Smanjenje šteta na poljoprivrednim nasadima koje uzrokuje divljač	Usklađivanje lovno-gospodarskih osnova s potrebama poljoprivrednika (posebice divlje svinje) Dodjela odgovornosti za isplaćivanje naknade štete	Grad Karlovac Lovačka društva Poljoprivrednici i zadruga	-	Kontinuirano	Praćenje broja i kretanja divljači

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Regeneracija i poticanje poljoprivredne proizvodnje integrirano ekološkog tipa uz rijeke	Poboljšanje obrane od poplava i suša	Zagovaranje dovršenje kanala Kupa-Kupa na način da regulira dotok vode u kanal po potrebi te promjena pristupa problematiki nastajanja poplava u	Lokalna uprava i samouprava Hrvatske vode, EKO PAN	Redovita sredstva	-	Broj poplava godišnje Broj zahtjeva za isplatom osiguranja i odšteta

skladu s
modernim
trendovima

Informiranje i
edukacija
lokalne
uprave i
samouprave
o
problematici
i
prirodnim
rješenjima

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osiguravanje novih proizvoda i novih tržišta za lokalne poljoprivredne proizvode	Poticanje uzgoja i konzumacije riječne ribe	Promidžba konzumacije riječne ribe kao zdrave namirnice - dijeljenje letaka, brošura, organizacija predavanja, radionice pripravljanja riječne ribe, prezentacije na sajmovima, godišnje natjecanje u pripremanju jela od riječne ribe	HPK Javna uprava i samouprava, EKO PAN, HOK	Redovna	Kontinuirano	Broj podijeljenih promidžbenih materijala Broj restorana uključenih u program Kretanje u prodaji lokalno uzgojene ili ulovljene ribe
		Uvođenje u menije restorana kroz suradnju restorana, ribolovaca				

, obrtničke
komore;
npr. za
početak
petkom

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osiguravanje novih proizvoda i novih tržišta za lokalne poljoprivredne proizvode	Poticanje uzgoja i konzumacije riječne ribe	<p>Nakon inicijalne promocije istražiti potražnje za riječnom ribom i u skladu s tim pristupiti projektima;</p> <p>Osnovati zadrugu ribolovaca i uzgajivača riječne ribe</p> <p>Organizacija savjetovanja potencijalnih uzgajivača (kako započeti posao uzgoja, koji su preduvjeti, dozvole i dokumentacija potrebni, dijagram toka pri ishodu, dozvola za uzgoj, pomoć za dobivanje IPARD sredstava)</p> <p>Kontinuirana provjera kvalitete vode rijeka (naime kod riba koje žive na dnu i u sporim vodama dugotrajno se akumuliraju tvari koje mogu biti opasne za zdravlje ako je rijeka bila onečišćena)</p>	HOK Lokalna uprava i samouprava	Zadruga IPA	2013	<p>Postojanje zadruga</p> <p>Postojanje hladnjače</p> <p>Kretanje u prodaji lokalno uzgojene ili ulovljene ribe</p>

Osigurati dostupnost ribe u maloprodaji izgradnjom mini hladnjače kojom bi upravljala zadruga ili udruženje ribolovaca i uzgajivača ribe

Izgradnja burze slatkovodne ribe. (Dugoročno)

Nastavak rada na informiranju

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Regeneracija i poticanje poljoprivredne proizvodnje integriranog i ekološkog tipa uz rijeke	Brendiranje lokalnog proizvoda Podizanje svijesti o prednostima lokalnih proizvoda	Promoviranje i sistematiziranje dobivanja oznake izvornosti ili geografskog porijekla od Uprave za sigurnost i kakvoću hrane (pomoć Hrvatske poljoprivredne komore) Podizanje svijesti informiranjem; izrada brošura, letaka, postera „Kupujmo karlovačko	HTZ, Gradska uprava Zadruga, poljoprivredni proizvođači, Hrvatska poljoprivredna komora, PAN	Redovna sredstva MT, MPRRR	Kontinuirano	Izrada letaka i brošura Podijeljen broj informacijskih i promotivnih materijala Broj proizvođača koji sudjeluju u programima

“ te
prisutnost
na svom
manifesta
cijama

Poticanje
za nastup
lokalnih
proizvoda
na
karlovačko
j i
zagrebačk
oj tržnici

Osnivanje
poljoprivre
dne
zadruga

Pokretanje
projekta
zapošljava
nja
dugotrajno
nezaposle
nih žena,
domaćica

-
povezivanj
e žena
koje već
imaju
potrebna
znanja o
obradi
povrća
(priprema
nje ajvara,
zimnice i
dr.) s
zadrugom
te
zajednička
prezentaci
ja na
Starom
placu
Zvijezdi te
na
internetu

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
------	-------	-----------	----------------------	----------	-----------------	---------------------

<p>Regeneracija i poticanje poljoprivredne proizvodnje integrirano i ekološki tipa uz rijeke</p>	<p>Osiguranje mogući navodnja vanja za poljoprivrednike na području Grada</p>	<p>Pomoć gradske uprave i Hrvatska poljoprivredna komora- Javna poljoprivredna savjetodavna služba u ishodovanju vodopravnih dozvola za poljoprivrednike od Hrvatskih voda</p>	<p>Gradska uprava Hrvatska poljoprivredna komora, zadruga</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>2012-2013</p>	<p>Postojanje jasne procedure i troškova dobivanja dozvole za navodnja vanje i objavljivanje na stranica ma Grada</p>
		<p>Osiguranje transparentnosti sustava dobivanja vodoprivrednih dozvola za navodnja vanje - objava procedure Hrvatskih voda na internetskim stranicama</p>				
		<p>Nastavak sufinanciranja kredita poljoprivrednicima (do 2% kamata)</p>				
		<p>Grad osigurava jamstva za povoljne kredite za</p>				

nabavku
opreme za
navodnjav
anje - za
poljoprivre
dnike
pravne
osobe

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osiguravanje novih proizvoda i novih tržišta za lokalne poljoprivredne proizvode	Pokretanje mini tržnice za lokalne proizvode (seoska tržnica u Zvijezdi)	Grad subvencionira cijenu klupe na tržnici poljoprivrednim proizvođačima iz Grada koji mogu dokazati lokalno podrijetlo robe	Gradska uprava	Redovita sredstva	Kontinuirano	Broj proizvođača koji sudjeluju u programima Rezultati godišnje poljoprivredne proizvodnje Prihod grada od poljoprivrede
		Na „Staroj tržnici u Zvijezdi“ mogu nastupiti samo proizvođači, ali ne i prekupci. Proizvođači imaju lokalnih proizvoda grad pokriva cijenu zakupa mjesta na „seoskoj tržnici“ u Zvijezdi				

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Regeneracija	Pokretanje	Uspostavljanje	Gradska uprava	Redovita sredstva	Kontinuirano	Broj

acija i poticanje poljoprivredne proizvodnje integriranog ekološkog tipa uz rijeke	e jednog ili više bioplinskih postrojenja s ciljem smanjenja troškova proizvodnje, poboljšanja ekološkog učinka i poboljšanja prakse	anje suradnje uzgajivača stoke, proizvođača prehrambenih proizvoda i drugih koji mogu osigurati ulazne materijale za bioplinsko postrojenje	uprava sredstva, FZOEU, IPA	ano	bioplinskih postrojenja Količina apliciranog digestata Broj bioplina grijanih plastenika
		Korištenje bioplina za grijanje plastenika			
		Korištenje digestata kao organskog gnojiva			

...

-PROJEKT U FOKUSU-

Ime projekta: „Najbolje je domaće“

Aktivnost 1: Poticanje uzgoja starih sorti

Nositelj: Grad Karlovac

Suradnici: Hrvatska poljoprivredna komora, Turistička zajednica, Ekološko društvo PAN, škole,

Korisnici: poljoprivrednici grada Karlovca, (neizravno) građani Karlovca

Sredstva: Proračun grada, Ministarstvo poljoprivrede, europski fondovi

Nositelji izrade projekta: Grad Karlovac

Sadržaj projekta: Strane sorte sjemena, uglavnom iz nizozemskog uzgoja preplavile su naše tržište. Te sorte dizajnirane su tako da bolje podnose skladištenje i prijevoz pa je tako gubitak poljoprivrednika manji. Međutim, s našeg tržišta nestaju sorte i plodovi koji su se oduvijek uzgajali na ovim područjima te su tako bolje prilagođeni klimi, treba im manje zaštite i izvlače maksimum iz prirodnih uvjeta odakle i njihov superioran okus i kvaliteta u odnosu na strana „dizajnirana“ sjemenja. Osim toga, nestajanje domaćeg, autohtonog sjemenja osiromašuje naše vrtove, biološku raznolikost te nas čini osjetljivijima na svjetska kretanja u poljoprivredi, ranjivijima i ovisnija o tvrtkama za proizvodnju sjemena. Radi svega navedenog neophodno je da se zaštiti javni interes, ovaj puta u obliku očuvanja autohtonih povrtlarskih i voćarskih kultura. Taj cilj može se ostvariti isključivo poticajima u poljoprivredi za uzgoj domaćih sorata te informiranjem potrošača o mjestima

takve prodaje. Upravo takvi proizvodi bili bi idealni za nastup na tržnici smještenoj na Zvijezdi.

Poticaje poljoprivrednik ostvaruje u skladu s postotkom korištenja autohtonog sjemenja. Poljoprivrednici s više od 20% uroda ostvarenog iz autohtonog sjemenja dobivaju 50% popust nastupanja na tržnici u Zvijezdi.

Aktivnosti unutar projekta:

- **Propisivanje što se smatra autohtonom sortom**
- **Osnivanje banke sjemenja**
- **Određivanje visine poticaja i načina ostvarenja poticaja te objavljivanje procedure na web stranicama i pismena dostava informacija registriranim poljoprivrednicima**
- **Izrada letaka s informacijama o projektu te o mjestima prodaje**
- **Praćenje efekta projekta kroz praćenje broja uključenih poljoprivrednika, količine proizvedene hrane iz autohtonog sjemenja te prodaje iste**

...

Gospodarstvo

Karlovac je u posljednjih dvadesetak godina izgubio znatan dio svoje industrije. Dok je **prehrambena industrija** pretežno proživjela i ratne i tranzicijske stresove, tekstilna, kožarska i kemijska industrija su ugašene. Nepovoljan razvoj gospodarskih aktivnosti ipak je donio smanjenje pritiska na pojedine vodotokove, smanjenje onečišćenja (koje će se dodatno smanjiti izgradnjom pročistača) te time i otvorile vrata **razvoju uslužnih djelatnosti, odnosno turizma**. Time ne treba podrazumijevati da bi Karlovac trebao fokusirati svoj razvoj na uslužnom sektoru.

Geopolitički položaj, blizina većih tržišta (Zagreb i Rijeka) i vode jedan su od glavnih gospodarskih čimbenika grada kao i jedan od razloga opstanka prehrambene industrije. Pivarska industrija po kojoj je grad poznat zasniva svoju kvalitetu prije svega na kvaliteti vode. Osim kvalitete potrebna je i velika dostupna količina vode. Pivo se, u prosjeku, sastoji od 91% vode, 5,5% alkohola, 4% suhe tvari i 0,5% ugljičnog dioksida, međutim, potrebno je 4-8 hektolitara vode da bi se proizveo jedan hektolitar piva⁶. Stoga karlovački kraj vrlo pogoduje proizvodnji piva i napitaka, a pomoću dostupnosti jeftine, kvalitetne, vode (pogotovo ukoliko koristi crpilišta pod koncesijom, a ne vodu iz gradske mreže). Slična je situacija i u ostalim prehrambenim industrijama, npr. u mliječnoj i mesnoj industriji gdje su velike količine vode potrebne za često pranje pogona i aparature.

Osim prehrambene, aktivna je i metaloprerađivačka industrija i srodne industrije. Ne postoje podaci koliko iste utječu na vode, ali budući da ih je nekoliko locirano na neposrednoj obali Kupe postoji opasnost od zagađenja oborinskih voda teškim metalima pa posljedično i Kupe. Posebno se ovo odnosi na pogon obrade otpada smještenog na Kupi gdje se otpad privremeno skladišti na otvorenom. I u ovakvim slučajevima, osjetne su posljedice neprisutnosti vodopravnog inspektora za grad Karlovac te Karlovačku županiju. Radi bolje iskorištenosti prostora i smanjenja troškova infrastrukture potrebno je racionalizirati broj industrijskih zona. Također, i na temelju iskustava te postojeće industrije, obrazovne strukture napraviti preporuke za privlačenje pogodnih industrija na temelju industrijske simbioze.

Karlovac ima dugu tradiciju obrtništva i poduzetništva koju je potrebno dalje poticati. U tom smislu može se puno dobiti i naučiti suradnjom s općinom Kamanje koja je privukla jako puno sredstava iz Eu fondova. Obnova obrtništva i poduzetništva može se vezati u revitalizaciju Zvijezde.

Pojedinačni ciljevi

- Razvoj obrtništva vezan za program oživljavanja Zvijezde i turizam
- Smanjenje utjecaja industrije na okoliš i bolja suradnja sa zajednicom

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Smanjenje utjecaja industrije na okoliš i bolja suradnja sa zajednicom	Osnaživanje poveznice industrije i usluga eko-sustava	Informiranje javnosti, građanstva i industrije o povezanosti industrije, okoliša i zaštite prirode distribucijom informacijskih materijala i organiziranjem tribina	EKO PAN Gradska uprava Predstavni ci industrije	Redovita	Kontinuirano	Broj produciranih letaka i brošura Broj održanih tribina i predavanja Praćenje ekološkog otiska industrije

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Smanjenje utjecaja industrije na okoliš i bolja suradnja sa zajednicom	Uspostavljanje novog oblika suradnje sa zajednicom	Umjesto dosadašnjeg sustava korporativnog davanja ono se može temeljiti na vrednovanju usluga koje ekosustavi vrše u korist industrije (prije svega	PAN Gradska uprava, tvrtke koje koriste usluge lokalnih eko-sustava (prije svega vodnih)	Redovita	Kontinuirano	Uspostavljanje efikasnijeg sustava korporativnog davanja

vodnih)

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Smanjenje utjecaja industrije na okoliš i bolja suradnja sa zajednicom	Uključivanje karlovačke industrije i obrtništva u sustav društvenog odgovornog poslovanja	NVOi pružaju pomoć tvrtkama koje žele unaprijediti: -neki vid održivosti poslovanja -izdavati okolišne izvještaje ili izvještaje o održivosti - biti neovisna verifikatorska strana za ISO 26000	PAN Gradska uprava, zainteresirane tvrtke i obrtnici	Redovita	Kontinuirano	Broj izdanih verifikacija Broj izdanih okolišnih izvještaja ili izvještaja o održivosti izdanih u suradnji s NVOima

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Razvoj obrtništva vezan za program oživljavanja Zvijezde i turizam	Otvaranje obrtničke zone u Zvijezdi	Pokrivanje kamata do 2% za obrtnike koji imaju kredite, a koji otvore obrte na području Zvijezde (po uzoru na poticaje za poljoprivrednike) Pokrivanje troškova režija i	Gradska uprava Hrvatska obrtnička komora	Redovna sredstva, IPA	2013	Broj obrtnika u Zvijezdi

najamnine
za
obrtnike u
prvoj
godini
poslovanja
i 50% u
drugo
godini
poslovanja

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Razvoj obrtništva vezan za program oživljavanja Zvijezde i turizam	Poticanje proizvodnje kupskog čamca	Zaštita kupskog čamca Uspostavljanje suradnje obrtnika i škola - uvođenje izbornog predmeta koji se bavi projektiranjem i izradom riječnih čamaca u Šumarsku i drvodjeljsku školu Karlovac Osiguranje poticaja za pokretanje proizvodnje kupskog čamca i drugih vrsta riječnih čamaca Izrada suvenira od drveta kao dodatna	Gradska uprava Hrvatska obrtnička komora, HTZ, EKO PAN	Redovna sredstva, IPA	2013	Broj obrtnika koji se bave izradom čamaca

aktivnost
proizvođač
a riječnih
čamaca

-PROJEKT U FOKUSU-

Ime projekta: „Zeleno gospodarstvo“

Aktivnost 1: Poticanje primjene društveno odgovornog poslovanja u karlovačke tvrtke

Nositelj: EKO PAN

Suradnici: Hrvatska gospodarska komora, gradska uprava

Korisnici: tvrtke, (neizravno) građani Karlovca

Sredstva: europski fondovi, tvrtke

Nositelji izrade projekta: EKO PAN

Sadržaj projekta: Projekt je namijenjen karlovačkim tvrtkama radi postizanja boljeg odnosa sa zajednicom, unaprijeđenija okolišnog učinka te promocije tvrtke. Također, sve više međunarodnih tvrtki uvjetuje suradnju kooperantima i dobavljačima posjedovanjem sustava zaštite okoliša, radom na društveno odgovornom poslovanju ili slično. ISO 26000 koji propisuje načine integriranja društveno odgovornog poslovanja u upravljanje tvrtkom kao dokaz predlaže certifikaciju treće strane, u idealnim uvjetima to je lokalna nevladina organizacija za zaštitu okoliša ili razvoj civilnog sektora te lokalna zajednica.

Osim što izrada okolišnog izvješća fokusira tvrtku na pitanja zaštite okoliša i suradnje sa zajednicom (izvješće o održivosti), također daje tvrtki uvide o procesima i postupcima te o mogućim uštedama koji su mogući preinakama istih. Projekti čistije proizvodnje te brojni projekti društveno odgovornog poslovanja nedvojbeno su pokazali da praćenje okolišnog učinka donosi uštede za tvrtku te bolji odnos sa zajednicom te brojne druge koristi.

Aktivnosti unutar projekta:

- **Promocija idejnog projekta, prikupljanje informacija o zainteresiranosti tvrtki**
- **Prikupljanje sredstava**
- **Određivanje simbolične cijene za tvrtke**
- **Izrada curriculumuma**
- **Nalazak stručnjaka**
- **Edukacija članova Eko Pana o izradi okolišnih izvještaja i izvještaja o održivosti, edukacija za procjenjivače**
- **Edukacija zaposlenika tvrtki o izradi okolišnih izvještaja i izvještaja o održivosti**
- **Organizacija radionica**
- **Pilot projekt u jednoj od tvrtki**
- **Izrada vodiča za izradu okolišnog izvještaja i izvještaja o održivosti**

...

Očuvanje biljnih i životinjskih vrsta i njihova okoliša uz rijeke

Stručnjaci i dionici se slažu da su rijeke i bioraznolikosti rijeka i njihova okoliša u Karlovcu **relativno dobro očuvane**. Dapače, možda i iznenađujuće dobro imajući u vidu visok stupanj industrijalizacije Karlovca koji je trajao do 90tih.

Karlovačke rijeke imaju svoje specifičnosti i atraktivne karakteristike; Korana i Mrežnica su sedotvorne rijeke, a Korana ima dokazana ljekovita svojstva zahvaljujući visokom udjelu joda u vodi.

Čiste karlovačke vode imaju neizrecivu vrijednost za lokalno stanovništvo; one opskrbljuju pitku vodu, njihovi ekosustavi pročišćavaju vode, predstavljaju izvor energije, stvaraju ugodan krajolik, predstavljaju resurs za razvoj gospodarstva, temelj za razvoj uslužnog sektora, posebno turizma (kupališnog, ronilačkog, gastro i drugog). Sažeto: ekosustavi voda i s njima povezani ekosustavi temelj su ljudskog preživljavanja.

Postoji čitav niz važnih aktivnosti koje se već provode u smislu očuvanja i zaštite bioraznolikosti i prirode u i uz karlovačke rijeke: većina zemljišta uz rijeke pripast će mreži Natura 2000 pa tako i povišenom režimu zaštite, ribolovno društvo KŠR "Korana" provodi edukaciju i financira rad ribočuvara te bilježi promjene na rijekama i kontrolira ponašanje ribiča (krivolov) i drugih posjetitelja rijeka te poštivanje Zakona o slakovodnom ribarstvu, ronici provode akcije čišćenja, provodi se projekt „Bijele rode“ gdje se s korisnicima rijeka nadoknađuje učinjena šteta, kontrolira se kvaliteta voda, građani nerijetko sami čiste i uređuju obalu te dojavljaju lokacije odlagališta i sl. Iako je i na području zaštite rijeka uočljiva potreba za boljom komunikacijom, osobito s tradicionalno zatvorenim dionicima kao što su Hrvatske vode i Zavod za javno zdravstvo, međusektorska suradnja se postupno poboljšava i unaprjeđuje.

Iako ribočuvari, udruge (ZRAKA, ZUK, EKO PAN) i drugi dionici (škole kroz program GLOBE, Hrvatski zavod za javno zdravstvo) provode niz projekata zaštite i nadzora nad rijekama, niti jedan ne može nadoknaditi nepostojanje vodopravnog inspektora u Gradu Karlovcu i Karlovačkoj županiji. Na to se nastavlja i problem nedovoljnog broja komunalnih redara. Neinformiranost o brojnim problemima vjerojatno je i jedan od razloga što nadležne službe kasne u sanaciji divljih odlagališta.

Iako trenutno ne postoje veće infrastrukturne aktivnosti na rijekama u Karlovcu, itekako se osjete posljedice intervencija u okolici; tako je gradnja **hidroelektrane Lešće**, osim devastacija koje su nastale uzvodno radi stvaranja akumulacijskog jezera uzrokovala i promjene prirodnih uvjeta nizvodno, utjecala na migracije riba, mogućnosti obrane od poplava, izmijenila režim podzemnih voda i mogućnost korištenja tala (radi poplavlivanja), uzrokovala vodene valove na Dobri te izmijenila temperaturni režim Dobre i Mrežnice. Neki od nabrojenih utjecaja imati će negativne posljedice za razvoj turizma budući da je ljetna temperatura voda znatno smanjena te vodni valovi ugrožavaju kupače. Utjecaj na riblji fond tek se očekuje. Važno je osvijestiti građane o posljedicama ovakvih infrastrukturnih projekata te činjenici da grad nije otok i da sve što se događa u okolici itekako ima veze s njihovim životom i njegovom kvalitetom. Informiranje o ekosustavima i njihovim ulogama i uslugama čovjeku, presudne su u obrazovanju građana o vodama na način da se građani pripreme na sudjelovanje u javnim raspravama te donesu odluke o svom okolišu i smjeru razvoja.

Radi globalizacije društva pojava alohtonih vrsta stalna je prijetnja karlovačkim rijekama. Radi sprječavanja takvih scenarija, koji mogu biti dodatno potaknuti od strane promjene mikro-uvjeta u rijekama (izgradnja HE Lešće snizila je prosječnu temperaturu Dobre i Mrežnice ljeti, ali povisila zimi) potrebno je obrazovati stanovništvo i gospodarstvenike. Na primjer, pastrvski grgeč koji živi u akumulacijama, i primijećen je na području Karlovca, kao nemilosrdan predator mogao bi ugroziti rijeke ukoliko u njih uspije stići. Potrebno ga je locirati i držati pod kontrolom.

Jedan od postulata industrijske ekologije, koji je primjenjiv u svakom upravljanju glasi: „što se ne mjeri ne može se ni upravljati“. U tom smislu jedan od temeljnih zadaća zaštite prirode i rijeka je objediniti mnoštvo informacija koje se prikupljaju o karlovačkim rijekama i okolišu te na osnovu njih identificirati nepokrivene dijelove te mjeriti utjecaje. Jedino tako moguće je na održivi način upravljati područjem. U tom smislu potrebno je i praćenje utjecaja globalnog zatopljenja na karlovačke rijeke i okolicu. Programi pripreme za posljedice globalnog zatopljenja česta su tema međunarodnih aktivnosti i fondova i ta činjenica predstavlja priliku za financiranje aktivnosti zaštite rijeka.

Specifični ciljevi

- Osnivanje centra za vode
- Unaprjeđenje nadgledanja i zaštite rijeka i vezanih ekosustava

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Unaprjeđenje nadgledanja i zaštite rijeka i vezanih ekosustava	Mjerenje kretanja i ribljeg fonda	Postavljanje brojača ribe na ribljim prolazima	Grad PAN	FZEOU	2013	Broj postavljenih brojača

Cilj	Mjera	Aktivnost	Nositelj i suradnici	Sredstva	Vremenski okvir	Pokazatelj provedbe
Osnivanje centra za vode	Osnivanje centra za vode	Osnivanje radne skupine projekta; 2-3 organizacije - voditelj radne skupine je EKO PAN Izrada protokola za prikupljanje informacija i podataka o rijekama Izrada baze podataka o rijekama Uspostava suradnje i procedura dotoka informacija Izdavanje publikacija i redovito informiranje građanstva	PAN	IPA FZEOU	2012	Osnovan Centar za vode Izrada baze za nadgledanje voda Izdani priručnici Snimljen i distribuiran film

-PROJEKT U FOKUSU-

Ime projekta: „Osnivanje centra za rijeke“

Aktivnost 1: Osnivanje centra za rijeke i otvaranje informacijskog centra

Nositelj: EKO PAN

Suradnici: Gradska uprava, ribolovna društva, ronilačka društva, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode

Korisnici: građani Karlovca

Sredstva: europski fondovi, tvrtke, FZEOU

Nositelji izrade projekta: EKO PAN

Sadržaj projekta: Postoji niz aktivnosti zaštite okoliša te prikupljanja podataka o okolišu koji se, neovisno jedan o drugom, odvija na području Grada i šire. Tako na primjer kvalitetu voda testira i Zavod za javno zdravstvo, i privatni laboratoriji (za Grad) i gospodarski subjekti i škole, a podatke koji se odnose na rijeke i okoliš prikupljaju i ribolovna društva, ronilačka društva, tvrtke koje provode studije utjecaja na okoliš, fakulteti i škole, Hrvatske vode, interventna policija i drugi. Jedan od primarnih ciljeva osnivanja Centra za vode je upravo objedinjavanje svih podataka na jednom mjestu te njihova stručna analiza. Što se ne mjeri, ne može se ni upravljati. Stoga da bi se na održivi način upravljalo rijekama - mora se imati uvid o njihovom stanju, stanju okoliša uz rijeke i ekosustava vezanih uz rijeke. Za uspješnost ovakvog sustava potreban je širi konsenzus zajednice

Nadalje, osnivanje Centra za vode stvorilo bi pokretačku polugu za provedbu ove Strategije, ako i predstavljalo temelj (centar) za suradnju svih dionika u razvoju i zaštiti voda te razvoja riječnog akvarija u uskoj suradnji s Gradom Karlovcem.

Aktivnosti unutar projekta:

- **Formalno-pravno osnivanje Centra za vode (EKO PAN kao nositelj, a Grad i ostali zainteresirani dionici kao suradnici)**
- **Donošenje godišnjeg plana rada te plana financiranja (dio prireza ili komunalne naknade koju plaćaju gospodarstvenici koji se služe vodom kao resursom treba ići u programe zaštite ekosustava koji štite vode)**
- **Donošenje procedura koordinacije, komunikacije i suradnje**
- **Stvaranje baze podataka za vode i ekosustave voda**
- **Uspostavljanje i formaliziranje suradnje (u smislu dostave podataka dionika) - ribolovna društva, Grad, ronici, lovci, Hrvatske vode, komunalni redari, škole, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, gospodarstvenici i drugi**
- **Lobiranje za izmjene zakona koji uređuje ronjenje i aktivnosti na rijekama (tražiti istovjetne uvjete kao na moru, npr. obvezno prijavljivanje urona)**
- **Izdavanje priručnika o ključnim i zaštićenim vrstama za građane**
- **Izdavanje proširene verzije priručnika o ključnim i zaštićenim vrstama za škole**
- **Snimanje i objavljivanje edukacijskog filma o rijekama i ekosustavu rijeka**
- **Izrada studije o utjecaju ekosustava rijeka na gospodarstvo Karlovca i okolice**
- **Izrada projekta i projektne dokumentacije, uključujući i studiju**

izvedivosti za projekt „Riječni akvarij“

...

Sustav nadgledanja i izvješćivanje

(odgovornost nadgledanja, izvješćivanja o napretku, prvi datum revizije)

Nositelji provedbe Strategije: EKO PAN i GRAD KARLOVAC u suradnji s PROJEKTNIM ODBOROM projekta "Upravljanje i zaštita karlovačkih rijeka" i kroz rad CENTRA ZA VODE Eko Pana

Izvješća: kvartalni sastanci koordinatora provedbe Strategije te istovremeno slanje izvješća široj javnosti putem medija. Također, sve novosti vezane uz razvoj i provedbu Strategije biti će redovno postavljene na web stranicama Eko Pana, tj. Centra za vode

Datumi revizije: 1.12. 2012., 1.06.2013., 1.12.2013., itd.

...

NAPOMENA:

Ovaj nacrt prijedlog je dokumenta "Strategije upravljanja i zaštite karlovačkih rijeka".

Otvoren je za doradu, prijedloge, komentare i kritike.

Unaprijed zahvaljujemo svima koji se, ili će doprinijeti razvoju Strategije.

Ekološko društvo Pan-Karlovac